

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 87. évfolyam, 17-18. szám | 2022. május 8-15. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

**Öt üzenet a kicentizett
vallásossággal szemben**

**Áttörhető
a bizalmatlanság kerge**

**Zengő érc,
amely Isten dicsőségét
hirdeti**

*Szeresd felebarátodat,
mert olyan, mint te!*

**Menekültek kapnak reményt
a piliscsabai Béthelben**

Közöttetek van

Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van! Mert az Isten országa közöttetek van!

(Lk 17,21)

SZÉL
RÓ
ZSA

13.

evangélikus
ifjúsági
találkozó

Gyula '22
07. 13-17.

Ők lesznek velünk
idén a Szélrózsán!

Elindult az online
regisztráció!

Vásárold meg jegyed a találkozó honlapján!

Várunk Gyulán július 13. és 17. között!

🏠 szelrozsatalalkozo.hu

📘 facebook.com/szelrozsatalalkozo

📷 instagram.com/szelrozsata2022

📺 youtube.com/szelrozsatalalkozo

Július 13.

Lóci játszik

Július 14.

Kelemen
Kabátban

Július 15.

Bla-
houisiana

Július 16.

Galaxisok

ERŐFORRÁS

A vezetés tudományát is tanulhatjuk a názareti Mester iskolájában – bizonyítja e lapszámunkban Gáncs Péter püspök *A bizalomépítő vezető* című, nemrégiben a Luther és a Harmat Kiadó gondozásában megjelent kötet kapcsán. „A gyanakvás mérgétől a bátor elköteleződésig – már az alcím megfogalmazza, honnan hová szeretné elsegíteni olvasóit Tomka János könyve” – írja a nyugalmazott elnökpüspök. A vékony, de annál tartalmasabb kötet nemcsak a jövő vagy a jelen vezetőinek, hanem a gyülekezeti, munkatársi közösségeknek is hasznos olvasmány lehet.

És ha már ezeket a közösségeket említem, felhívom a figyelmet az egyházunkban újfent többféle szakiránnyal elinduló – idén médiaismeretekkel is kiegészülő – gyülekezetimunkatárs-képzésre is. Részesedni és részesíteni – talán ennél jobban nem is lehet összefoglalni, mit is tartogat a képzésre jelentkezőnek a hat alkalom; lapunkban a részletekről is szólnék.

A külső és a belső rend különbségéről szól Hegedűs Attila az ifjúsági rovatban. Mint fogalmaz: „Különbség van aközött, hogy valaminek a lényege a külső rend hiánya, és aközött, hogy valaminek nem a külső rend a lényege. Jézust tényleg a belső rend irányította, de ennek szolgálatába állította a külső rendet is.”

Menny és pokol között – Hieronymus Bosch rejtélyes világa címmel nyílt nagyszabású kiállítás a Szépművészeti Múzeumban. A tárlatról Galambos Ádám írt izgalmas kedvcsinálót.

Végezetül hadd ajánljam a Jubilate és Cantate vasárnapját is átölelő lapszámunkból Ecsedi Zsuzsa írását, amelynek gondolataival mindannyiunkat biztathatom: „Az énekszövegek kimondása személyes hitvallás lehet. Az éneklés pedig vigasztalás és erőforrás: megélni az éneklés fiziológiai örömét, a levegővételt és a kifújást – ez maga az élet.”

■ KÉZDI BEÁTA

Szeresd felebarátodat, mert olyan, mint te!

Az ukrajnai háború elől, Harkivból menekült édesanyák és gyermekeik kapnak reményt a piliscsabai Béthel Missziói Otthon területén. Riportunkban nemcsak a gyülekezet és a helyiek menekülteket segítő munkájáról, hanem az épülő új evangélikus templomról is szó esik.

11. oldal

Nem mindig az irányítónak kell kosárra dobnia

„Egy vezető tudjon feladatot kiadni a kezéből, és ne akarjon mindent csakis maga megoldani” – mondja Krámer György. Egyházunk országos irodájának igazgatóját Tomka János *A bizalomépítő vezető* című könyve alapján kérdeztük a jó keresztény vezető ismérveiről.

19. oldal

Budapest harangjainak nyomában

Lehet-e harangokat gyűjteni? Bajkó Ferencnek sikerült. Pontosabban kutatja, dokumentálja az Isten dicsőségét hirdető hatalmas öntvények adatait és történetét, és közkinccsá is teszi tudását. Harangkutatói tevékenységéről nemrég megjelent könyve apropóján beszélt, hittel és alázattal.

24. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Hajdúch-Szmola Patrik	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Vancsai József	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Riport • Szeresd felebarátodat, mert olyan, mint te!	11
Égtájéko • Korányi András püspökhelyettes írása	14
Az igehirdető műhelyében • Az asztalnál: Tóth Melinda Anna	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Ajánló • A vezetés tudományát is tanulhatjuk a názareti Mester iskolájában	18
Interjú • Krámer György a bizalomépítő keresztény vezetésről	19
Kultúrkörök • Bosch-kiállítás a Szépművészeti Múzeumban	22
Riport • Budapest harangjainak nyomában Bajkó Ferencsel	24
Jegyzet • Az ukrán–orosz konfliktus ökológiai szempontból • Siszer Vera írása	26
Múltidéző • Diakonisszaintézet Pozsonyban	27
Cantate • Az éneklés vigasztalás és erőforrás	30
Interjú • Egyházunk médiamunkájáról Kézdi Beátával beszélgettünk	31
Ifjúság • Pogó	34
Krónika • Hírek, tudósítások	38
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Baranyayné Rohn Erzsébet	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Vladika Zsófia	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Bohus Klára tanító, mentálhigiénés szakember – Fót. Minden napomat hálaadással kezdem. Megköszönöm, ami mögöttem van, és áldást kérek arra, ami lesz. Elképesztő mennyiségű információ zúdul ránc, és megrázó azt tapasztalni, hogy milyen sok szenny van a hírekben. Tanító néniként már a kisgyermeknél látom, hogy milyen káros hatása van ennek. Ez ellen nap mint nap igyekszem tenni, hogy a gyermekek a rossz helyett a jót, a zaklatottság helyett a csend és a szeretet értékeit fedezzék fel. Pedagógusként hitvallásom, hogy nemcsak a tudást, hanem a szeretetet is át kell adnom, és a gyermekeket szeretném közelebb vinni Istenhez. Ma ehhez többször akadálypályán kell fél lábon szlalomozni, de kollégáimmal együtt ezt hitünk és tudásunk szerint igyekszünk megtenni.

Ma sokat panaszkodunk arra, hogy nekünk mennyire rossz sorsunk van. Bele sem gondolunk, hogy az előttünk lévő nemzedékeknek milyen nehézségeken kellett átmenniük. Rengetegen a nulláról kezdték újra, néha többször is, az életüket, sokan reménytelenségben éltek. Mégis, a hit által boldogságot tudtak maguk körül teremteni. Ez számomra erősítő példa.

A templom az a hely, ahol ki tudok lépni a mindennapok nehézségei közül, letehetem a terheket. A templom kapaszkodót ad, ott a szeretet lényegét élem át. Olyan vár, ahol biztonságban vagyunk.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a Facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

Díjazták a templomukat óvó evangélikusokat

Példaadó Műemlékgondozásért díjjal tüntették ki április 22-én a kecskeméti evangélikus gyülekezetet és igazgató lelkészét, Kis Jánost. A kitüntetést az Ybl Miklós tervezte templom helyreállításáért, majd folyamatos kezeléséért és odaadó gondozásáért ítélte oda a Műemlékek és Műem-

lékhelyszínek Nemzetközi Tanácsának Magyar Nemzeti Bizottsága. Az elismerést a műemléki világnaphoz kapcsolódva a Magyar Tudományos Akadémia székházának nagytermében megrendezett egész napos rendezvényen adták át.

Forrás: Műemlékem.hu

ORATIO OECUMENICA

Életünk Istene, aki felhő- és tűzszloppal vezetted Izrael népét, kérünk, nyisd meg értelmünket, szívünket, hogy merjük rád bízni magunkat, vágyódjunk a védelmedre, világosságodra. Vezess minket igéd által, hogy a te akaratod valósuljon meg életünkben.

Bocsásd meg, ha engedetlenek voltunk, bűneinket nem vettük észre, vagy azok terhével nem hoztad fordulunk. Köszönjük, hogy Fiad keresztje alá tehetjük keresztjeinket, Krisztus feltámadása által pedig új lehetőséget kaphatunk! Örvendezünk ezért, és hálát adunk neked.

Kérünk, hogy felülről vezetett emberek lehessünk, és így tudjunk helyállni a családban, a munkában, az iskolában, a hétköznapi életben, a gyülekezetben. Add, hogy jókedvvel végezzük a ránc bízott feladatokat. Segíts meg az érettségizőket, hogy eredményesen adjanak számat tudásukról, és hogy azzá váljanak, akivé te szeretnéd formálni őket.

Kegyelmes Atyánk! Könyörülj a szenvedőkön, az éhezőkön, akik ebben a pillanatban is nélkülöznek testileg vagy lelkiileg. Irgalommal tekints a betegekre, a magányosokra. Oly nehéz megérteni, miért van a világban gonoszság, hatalmaskodás, erőszak! Tégy minket bölccsé, hogy érezzük felelősségünket, és meglássuk, mit tehetünk a környezetünkben. Oszlassd el a népek vezetői között a bizalmatlanságot és az ellenségeskedést, hogy békesség legyen a földön. Légy a háborúban levőkkel és családjaikkal, szereteted ölelje át őket és az őket segítőket.

Add isteni bölcsességed azoknak, akik hazánkat, egyházainkat vezetik. Ébressz fel minket, népedet, hogy észrevegyük mindazt, ami elvált tőled. Adj ébredéseket, hogy minél többen megtapasztaljuk a te bűnbocsátó kegyelmedet, amely megtart bennünket, és értelmet ad életünknek. Vezess minket Szentlelkeddel a világosság felé! Ámen.

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP (JUBILATE) – 2MÓZ 13,20–22

Van kérdésed? Jó!

Milyen? Szakállas? Nem szakállas? Ősz? Nem ősz? Alacsony, magas, kopasz, göndör? És akkor utánam, Olvasó, a belső világba – végtére is ezen hasábokat olvasva valószínűsíthetően oda szándékozunk tartani: lelkes-e vagy motivált? Jó kedélyű-e vagy morózus? Szokott-e ásítani, és ha igen, akkor mekkora hanggal? Esetleg Örkeny Tót Lajosához hasonlóan ő is belefoglalja az ásitás utáni artikulálatlanságába az édesanyját? Ez utóbbi – jelen teológiai ismereteink és hitünk szerint – kizárható.

Mivel foglalkozik a teológia? Talán nem mással, mint ezen kérdések megválaszolásával. Joggal kérdezheti az olvasó, hogy szent tudományunk ilyen mértékű profánná tétele megengedhető-e. Őszinte meggyőződéssel tartom álláspontomat: a bonyolultan megfogalmazott dogmatikus kérdések, toronyként magasodó teológiai rendszerek alapját valami ehhez hasonló, emberi és életszagú kérdések alkotják.

Hát nem pont Isten nagyvonalúsága vagy esetleges kérlelhetetlen szigora az alapja a bűnbocsánatról, a kegyelem teológiájáról vagy egyáltalán a hozzánk való viszonyulásáról szóló kérdéseknek?!

Helyes? De vissza a tárgyra! A ma embere ha valamit gyűlöl, akkor az a megválaszolatlan kérdés. Inkább legyen ezernyi válaszunk száz kérdésre, csak nehogy több legyen a kérdés, mert akkor összeomlik a szép-virágos-madárdalozó-rózsaszín kis világunk. Miért lenne kivétel az Istenről alkotott képünk ezalól? Ha kérdés van, akkor válaszunk már annál is előbb. Ma a válaszokhoz keresünk kérdést.

Ebből fakad, hogy Istenről már nem kérdezzük, hiszen mindent tudunk, vagy relevanciájukat veszítették a kérdések. De a „mindent tudunk” alatt korántsem érthetjük azt, hogy valóban mindent tudunk. Inkább azt, hogy mindenre adunk valamilyen trendi, mai, „písi” [pc, politikailag korrekt – a szerk.] választ. Ha bizonytalanok vagyunk, akkor ingerültséggel és agresszióval elensúlyozunk. Ilyen ez. Istent elképzeljük, létét megválaszoljuk.

Csakhogy ez az Isten már nem az Isten! Hanem ez a mi kis istenünk. A szimpatikus, a modern, aki megfoghatatlan, ezért igazából nincs is itt velünk. Mert nem látjuk megnyílni az eget – ó, Jordán mellett álldogáló boldog népség! –, nem halljuk a hangját.

Mi a baj? Az, hogy elképzeljük, és amit elképzeltünk, azt keressük. És azt megtaláljuk? Természetesen előfordulhat, hogy igen, viszont az kilencvenkilenc százalék, hogy az nem Isten lesz. Hanem a mi istenünk (lásd: bálvány).

Akkor? Pedig Isten itt van velünk. Csak Istent kész válszokkal és kész elképzelésekkel nem fogjuk megtalálni. Ha megszabjuk, hogy Istennek így kell kinéznie, és így kell bennünket vezetnie, akkor hamis útra indulunk. Gondolta volna-e a nép, hogy Isten tűzoszlopban fog megjelenni? Vagy felhőoszlopban? Volt-e ennek kidolgozott teológiája Mózesék esetében? Alig.

Min múlt mégis az, hogy Isten vezetésére tudták magukat bízni? Megítélésem szerint semmi másban nem állt ennek lényege, mint abban, hogy Mózes és a kedves nép nyitottak voltak arra, hogy Isten úgy vezesse őket, ahogyan jónak látja. Nem zavarta őket az, hogy ilyet még nem láttak, és ez még ismeretlen számukra. Az ismeretlenbe vezető úton Isten eddig ismeretlen

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: TONY WALLSTROM / UNSPLASH.COM

módon vezeti őket. És gondoljunk bele Jézus feltámadásába: Jézus feltámadásának valósága tökéletesen ismeretlen volt az eseményig.

Most? Isten vezet bennünket életünk útján. Ez nem kérdés. A kérdés az, hogy ehhez hogyan viszonyulunk: elvárjuk, hogy a miáltalunk megszabott módon és helyre vezessen, vagy elég nyitottak vagyunk ahhoz, hogy meglássuk ma is Isten arcát, akaratát és vezetését egy napsütésben, egy viharban (mint Luther) vagy egy kósza érzésben. Ez a kérdés, és ez kellő önvizsgálattal megválaszolandó! Az bizonyos, hogy Isten vezet, és ehhez ő mindig a legjobb és legkreatívabb módot találja meg, amelyhez az ember csak nyitottsággal és kellő alázattal viszonyulhat. Mert jó helyre visz bennünket.

■ HAJDUCH-SZMOLA PATRIK

Imádkozzunk! Vezetsz, Urunk. Ez nem kérdés. A kérdés az, hogy mi elég nyitottak vagyunk-e arra, hogy ott és úgy lássuk a te jelenlétedet, ahol és ahogyan van. Mi vagyunk a kérdések. Te vagy a biztonság és a bizonyosság. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 8.) *A vakokat olyan úton vezetem, amelyeket nem ismertek, ismeretlen ösvényeken viszem őket. Ézs 42,16a (1Pt 2,9a; Jn 15,1–8; ApCsel 17,22–34; Zsolt 66)* Aki nem lát, annak fontos egy útvonal ismerete, az is, hogy az otthona ne legyen váratlanul átrendezve, ne legyen semmi olyan tárgy elhelyezve, amire nem számít. Mert így minden kiszámítható, ismert, biztonságos... Mi sem szeretjük elhagyni a komfortzónánkat, nem szeretjük elhagyni a járt utat a járatanért. Így élünk, a magunk által kialakított biztonságban, csó-látással vagy éppen elvakultan. Ez az ige arra tanít, hogy az Úr Szolgája szelíden, de biztosan tud vezetni olyan helyeken és élethelyzetekben is, amelyeket nem ismerünk. Bízunk rá magunkat teljes nyugalommal!

Hétfő (május 9.) *Újuljatok meg lelketekben és elmétekben, öltsetek fel az új embert, aki Isten tetszése szerint valóságos igazságban és szentségben teremtett. Ef 4,23–24 (Zsolt 11,7a; Róm 1,18–25; 1Jn 5,1–5)* Megújulás: a tavasz színönimájaként is érthető, amikor minden újjászületik. A fák virágba borulnak, majd lombosodnak, elkezd minden kihajtani, feltámadni abból a tetszhalott állapotból, amelybe télen került. A mai ige arra biztat minket, hogy mi is így újuljunk meg, lelkünkben és elménkben. Ez persze nem emberi cselekedet, nem akarat kérdése, nem is egy döntés nyomán születik, hanem Isten az, aki újjáformál, aki megtisztítja gondolatainkat és lelkünket is. Kérjük hát tőle a megújulást!

Kedd (május 10.) *Akkor nem tanítja többé egyik ember a másikat, ember az embertársát arra, hogy ismerje meg az Urat, mert mindenki ismerni fog engem, kicsinyek és nagyok – így szól az Úr... Jer 31,34 (Jn 6,28–29; 1Tim 4,[1–3]4–5; 1Jn 5,6–12)* Egy utópia fogalmazódik meg ebben az igében. Egy olyan állapot, amely számunkra jelenleg elképzelhetetlen, hiszen ma az Isten megismerésének vágya nincs az elsők között. Vajon mikor jön el az, amikor nem kell már hangsúlyozni a Mindenható megismerésének páratlan fontosságát, nem kell már hirdetni – akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő – az evangéliumot, hanem mindenkinek egyértelmű lesz? A választ mi nem tudjuk megadni. De az ígélet előttünk van: bekövetkezik, s ez a reménység hálaadásra indít.

Szerda (május 11.) *Jézus mondja: Aki titeket hallgat, engem hallgat... Lk 10,16 (1Sám 3,19; Jn 8,31–36; 1Jn 5,13–21)* A hetvenkét tanítvány kiküldésekor hangzik el ez a mondat, amely egyszerre figyelmeztetés és biztatás. Annyi meg-gondolatlan és felesleges mondat hangzik el tőlünk, melyek tartalmával nem is foglalkozunk! De ez az előttünk álló ki-

jelentés reménység szerint figyelmeztet, hogy keresztyén emberként minden szavunk – de mozdulatunk is – Krisztusra mutat. Őt dicsőítjük vagy éppen gyalázzuk. Ez felelősség, de biztató is, hogy az általunk dadogva mondott igehirdetésnek is van ereje.

Csütörtök (május 12.) *Jób állhatatosságáról hallottatok, és láttátok, hogyan intézte a sorsát az Úr; mert igen irgalmas és könyörületes az Úr. Jak 5,11b (Jób 10,12; Róm 8,7–10; 2Jn 1–6)* Rengeteg szó tűnt már el a szótárunkból, az egyik ilyen az állhatatosság. Szinte nem is értjük már, mit jelent. Aki állhatatos, az kitartó, az elkötelezett, következetes. Jób példáját, személyét ismerve nem véletlen ez a szóhasználat, de azt is látnunk kell, hogy nem saját erőből vált állhatatossá, hanem Istenbe vetett hite segítette. A hitben mi is állhatatossá válhatunk, így az élet próbái között is tudhatjuk: Isten irgalma ma is adottság.

Péntek (május 13.) *Jézus így szólt a meggyógyítottához: Menj haza a tiedhez, és vidd hírül nekik, milyen nagy dolgot tett veled az Úr, és hogyan könyörült meg rajtad. Mk 5,19 (Zsolt 30,3; Jn 19,1–7; 2Jn 7–13)* Egy megszállottnak mondta Jézus ezt a mondatot, miután meggyógyította. Az embert azóta is nagyon sok minden próbálja a hatalmába keríteni ebben az életben, s így valóban megszállottként járjuk utunkat. Megszállottá tesz mindaz, amit el akarunk érni mint választ a gondjainkra. Sorozatos csalódásaink ellenére is tovább keresünk, mindig másban megtalálva a látszólagos megváltást... Krisztus megszabadít ebből a kínlódásból, egy célt adva. Ilyen nagy csoda után mi sem maradhatunk némák!

Szombat (május 14.) *Ezért tehát nem csüggedünk. Sőt ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra. 2Kor 4,16 (JSir 3,22–23; Jel 22,1–5; 3Jn 1–15)* Egy idő után mindannyian érezzük, hogy múlik az idő. Testünk nehezebben mozdul, lassabban regenerálódik – ami korábban természetes volt, az kihívássá válik. Nehéz ezzel megbarátkozni, de nincs választási lehetőségünk. Ez a test útja! Lassan leromlik, megromlik. Sokakkal találkoztam már, akik ezt nem tudták feldolgozni, teljesen elcsüggedtek, s csak azt várták, mikor jön a vég... A mi hitünk azért csodálatos, mert ezt is segít elfogadni és feldolgozni, mégpedig azzal, hogy ugyan a test leromlik, de a lélek megújul, új erőre kap napról napra! Már keresztségünkben megkapjuk ezt a lehetőséget, amely aztán a felnőtté válásban tudatosul is bennünk. Ez az Isten megújító kegyelme, mely túllát a kereteken!

■ VANCsAI JÓZSEF

Több fiatal az egyházban!

Evangélikusok vagyunk – jövőt építünk címmel zajlott a **Kötőszó Live beszélgetéssorozat** negyedik, záróepizódja. Az április 19-i alkalom főközönségében az oktatás állt. **Miért különleges egyházi iskolában tanulni vagy tanítani? – járta körül a kérdést Nagy Ildi egy érintett diákkal és pedagógussal.**

„Otthonról otthonba” érkezett, amikor a Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákja lett – fogalmazott a beszélgetés során Szpisák Emma Szlávka. A most tizedik osztályos tanuló korábban nemzetiségi iskolába járt, a középiskolai jelentkezés idején döntött úgy, hogy egyházi intézményben folytatja a tanulmányait. Evangélikus családban nevelkedett, de úgy vélte, a felekezeti identitása így tud majd még jobban megerősödni.

ezt – erősítette meg Borsai György. Pedagógusként, társaihoz hasonlóan, elsősorban a mindennapi létével, a saját életével, magatartásával, tetteivel tudja közvetíteni a keresztény értékrendet. „Mai világunkban ha valami elromlott, akkor eldobjuk, lecseréljük, de vannak dolgok, amiket nem lehet ilyen könnyen megoldani. Jöhet betegség vagy más tragédia, akkor kihez, mihez fordulunk? Fontos, hogy elmondjuk az üzenetet, hogy a mu-

áhitatot, a tanórak elején és a tanítási nap végén való imádkozást is szereti. Élvezi, hogy a hittanórán nem csak az alapismeretekről esik szó, és ha olyan a téma, akkor „oltári nagy vita szokott lenni, és ez jó”.

Van-e olyan kényes téma, amellyel nem foglalkozhat egy egyházi iskolában a pedagógus? – tette fel a kérdést a műsorvezető. Borsai György szerint valamennyi felmerülő kérdéstről beszélni kell, már csak azért is, mert kevés család működik úgy, hogy otthon is mindent elő lehet hozni. A búcsúzás idején egyébként – most is tizenkettedikes, végzős osztályos van – mindig meg szokta kérdezni a diákokat, milyen volt ebben az iskolában tanulni, szerettek-e idejárni. „Azt szokták válaszolni, hogy igen. Ennél nagyobb elismerés nincs, mint hogy azt mondják, jó volt a közösség, és kaptak tőlünk valamit.”

A beszélgetés egy ponton az ifjúsági életre terelődött. A járvány az elmúlt két évben ezen a területen is sok pusztítást végzett. De most végre – hangzott el többször is a műsorban az előlötti öröm – újra lehet majd például Szélerózsát tartani. Szpisák Emma Szlávka is nagyon várja már a júliusi gyulai alkalmat, és kíváncsisággal tekint előre, milyen lesz, amikor az eddig egymással párhuzamosan futó „két világa”, a gyülekezeti élete és az iskolai élete ott összehajlik.

„Több fiatal szeretnék benne látni, mert miénk a jövő” – jelentette ki határozottan Emma arra a kérdésre, szíve szerint milyennek képzei a jövő evangélikus egyházát, és ezzel az eggyel idősebb generációt képviselő Borsai György is csak egyetérteni tudott. Emlékeztetett: amikor elkezdett erősödni az evangélikus egyház Magyarországon, akkor a gyülekezetek minden erejükkel azon voltak, hogy iskolákat indítsanak, mert tudták, anélkül nincs jövő. Most vannak iskolák, a gyülekezetekben viszont kevesebb a fiatal, ezért fontos az evangélikus intézményhálózat, mert „reméljük, hogy innen tudjuk kinevelni a jövőt”.

■ VITÁLIS JUDIT

A beszélgetés visszanezhető a Magyarországi Evangélikus Egyház YouTube-csatornáján.

FOTÓ: MÁRCZ SÁVU

Az evangélikus oktatási-nevelési intézményekbe járó gyerekek és fiatalok egy jelentős része ennél sokkal lazább szálakkal kötődik csak egyházunkhoz – vagy egyáltalán bármelyik másik egyházhoz –, és sokan jönnek nem vallásos családokból is. A pestszentlőrinci székhelyű Szehtlo-iskolában is tapasztalják

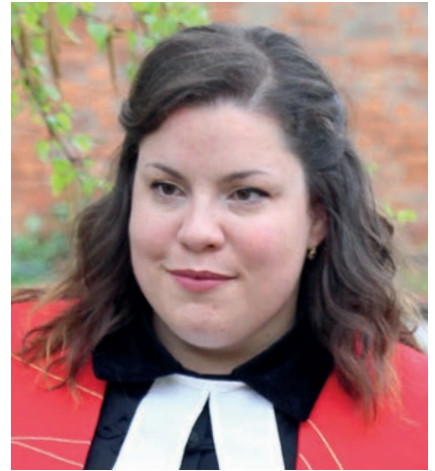
landó, földi dolgok helyett lehet másba is kapaszkodni.”

De milyen is a légkör egy evangélikus iskolában? Néhányan talán katonásnak képzeik, de a valóságban – legalábbis Emma így látja – egyáltalán nem kötött, hanem szabad, barátságos. A heti- és napirend sajátosságait, így a hétfő reggeli

Bizalomba fogadva, bizalomból küldve

Lelkésziktatás Nádasdon

A gyülekezetben töltött másfél évnyi szolgálatát követően lelkészüké választották Tóth-Rosta Izabellát a nádasdi evangélikusok. A lelkésznot április 22-én iktatta be parókusi tisztségébe édesanyja, Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese. Az örömteli eseményen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét a zsúfolásig telt templomban.

A lelkészválasztás bizalomra épülő kapcsolat – hangsúlyozta a meghívón is szereplő 1Tim 1,12 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Lelkészként azt élhetjük meg, hogy megszólított, bizalomba fogadott és bizalomból szolgálatba

küldött emberek vagyunk” – fogalmazott Szemerei János.

A beiktatás megtörténte és a lelkész-kollégák részéről elhangzott megerősítő áldás után Tóth-Rosta Izabella lépett a szószékre. „Sok mindent tanultunk egymástól és az Istenbe vetett reményeségről” – összegezte a Nádasdon eddig eltöltött idejének tanulságait, majd ApCsel 2,44 alapján a közös öröm, a közös küzdelem és a közös cél fontosságáról beszélt. „Képesek vagyunk-e együtt látni és hinni? Tudunk-e együtt hálát adni?” – tette fel a kérdést a gyülekezetnek.

Az istentiszteletet a helyi énekhar szolgálatára zárta. Az ezt követő közgyűlésen elsőként Tóth Gábor, a Nádasdi Evangélikus Diakóniai Központ vezetője köszöntötte a frissen beiktatott lelkésznot. A testvéregy-

házak részéről Takács László helyi római katolikus plébános és Szabadi István, az Őrségi Református Egyházmegye esperese szólt. Jókívánságait adta át továbbá a Vasi Egyházmegye lelkészi munkaközösségének elnöke, Rác Dénes celdömölki lelkész, Kovács-Mesterházy Zoltán egyházmegyei másodfelügyelő, valamint Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő. A megszólalók közül többen is az *Útmutató* egyik aznapra kiírt, ideillő igeversét idézték: „Lásd munkához, az Úr legyen veled!” (1Krn 22,16b)

Az ünnepséget a nádasdi művelődési házban tartott szeretetvendégség követte, amelyen a község polgármestere, Karvalits Zoltán is gratulált az evangélikus gyülekezet új parókusának.

■ – ADÁMI –

Tóth-Rosta Izabella Bobáról származik. 2019 nyarán ordinálta Szemerei János püspök. Beosztott lelkészi szolgálatát a Kaposvári Evangélikus Egyházközségben kezdte, majd 2020 nyaratól Nádasdon folytatta, ahol – a parókusi alkalmassági vizsgálat sikeres teljesítése után – a gyülekezet megválasztotta lelkészének. 2022-ben kötött házasságot Tóth Tamással.

FOTÓK: FÖLDÉS TÍMEA

FOTÓK: LEINER BEÁTA

Isten országa közös ügyünk

Másodlelkészt iktattak Bobán

Történelmi pillanat tanúi lettek a bobai evangélikusok: a gyülekezet történetében először került sor április 23-án másodlelkész szolgálatba állítására. Unokahúgát, Németh Kittit Rostáné Piri Magda vasi esperes, a bobai egyházközség parókusa iktatta be új tisztségébe. Az úrvacsorás istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában és az úrvacsoraoasztásban részt vállalt Baranyay Csaba espereshelyettes, kőszegi lelkész és Tóth-Rosta Izabella nádasdi lelkész is.

„A szolgák egymás munkájára építenek, de az igazán fontosat Isten adja hozzá – fogalmazott a meghívón található igeversek, 1Kor 3,6–7.9 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. – Ha az lesz fontos a gyülekezetben, amit Isten végez, akkor az ösztönösen, akaratlanul is kialakuló pártoskodás kikerülhet. A nő-

vekedést nem tudjuk mi magunk biztosítani: az Isten ajándéka.”

A beiktatás és a megerősítő áldás ünnepélyes pillanatait után Németh Kitti igeszolgálatát következett. A lelkész az úrvacsorás istentiszteleten, 1Kor 22,16b alapján az együtt, egy szívvel és lélekkel való munkálkodás fontosságát hangsúlyozta. „Isten országának építése mindannyiunk közös ügye. A közös ügynek, célnak pedig ereje van” – mondta. Végül így biztatta a jelenlévőket: „Isten vezetésével, órák hagyatkozva induljunk el azon az úton, amelyet ő jelölt ki számunkra.”

Az úrvacsoravétel után az alkalom közgyűléssel folytatódott. Elsőként Somogyi Ákos, Boba község polgármestere köszöntötte a beiktatott másodlelkészt. Jókívánságait adták át az egyházközség területén lévő evangélikus intézmények képviselői is: Kurucz Krisztina, a

Döbrentei Gábor Evangélikus Általános és Művészeti Iskola tagintézmény-vezetője, Józsa Ibolya, a bobai evangélikus tagóvoda vezetője és Mórotzné Kiss Györgyi, a Lakos Ádám Evangélikus Szeretetszolgálat vezetője. Örömet fejezte ki továbbá Major Lehel celldömölki református lelkész, Rác Dénes, a Vasi Evangélikus Egyházmegye lelkészi munkaközösségének elnöke, Mórotz Zsolt egyházmegyei felügyelő és Szemerei János püspök.

Az ünnepség a gyülekezeti házban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – AM –

Németh Kitti Kemenespálfán nőtt fel. 2019 nyarán ordinálta Szemerei János püspök, majd nagynénje, Rostáné Piri Magda esperes mellett kezdte meg beosztott lelkészi szolgálatát a Bobai Evangélikus Egyházközségben. 2021 őszén sikeresen teljesítette a parókusi alkalmassági vizsgálatot, ezután a gyülekezet megválasztotta első másodlelkészeként.

Összekulcsolt kézzel van esély megnyerni a meccset

Átadták egyházunk idei médiadíjait

Interjút, riportot, portré- és dokumentumfilmet ismert el a Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottsága a második alkalommal átnyújtott Bornemisza Péter-, illetve Írónád díjjal. Az átadóünnepséget április 22-én tartották egyházunk budapesti székházának templomában. A világi és egyházi médiafelületeken 2021-ben közzétett alkotások az evangélikuság és az evangélikus egyház pozitív megítélését, népszerűsítését vagy missziós tevékenységét segítették elő.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Balról: Fabiny Tamás, Erhardt Ágoston, Novotny Zoltán, Kézdi Beáta, Pröhle Gergely, Lovass Tibor, Borbás Barna, Szikra Benedek és Csermelyi József

A díjátadó résztvevőit Lovass Tibor, a sajtóbizottság elnöke köszöntötte. Az egyházi kommunikáció térfelén játszókat – Luther nyomán – arra biztatta, mindig jól gondolják át, mit akarnak közvetíteni az embereknek. Miután kitették a pontot egy anyag végére, kulcsolják össze a kezüket, majd olvassák át újra, amit leírtak, és az ezt követően véglegessé szerkesztett anyagokkal esélyük lehet megnyerni a meccset.

A világi felületeken megjelent, evangélikus vonatkozású anyagok versenyében Borbás Barnának a *Válasz Online* internetes portálon 2021. december 24-én megjelent, „Keresztény Európát szeretnénk? Kezdjük magunkon!” – Karácsonyi beszélgetés Fabiny Tamás evangélikus

likus püspökkel című interjúja lett a Bornemisza Péter-díj győztese. Pröhle Gergely országos felügyelő a laudációjában kiemelte: Borbás Barna az interjú készítésekor figyelembe vette, hogy Fabiny Tamás püspök úgy főpásztor, hogy egyben tudós teológus is, és így a beszélgetés során „okos arányban” adott teret a lelkigondozói attitűdjének és az igemagyarázatnak. Az anyag nem sziruposan kegyes, hanem a karácsonyi történet natúr valóságát idézi meg; a szerző nem politizál, de rákérdez arra, ami az egyház feladata.

A kategória különdíját Erhardt Ágoston vehette át az *Isten kezében* című televíziós sorozatban Balogh Éva evangélikus lelkészről készített portréjáért. A film

tavaly március 14-én került adásba, nem sokkal a lelkész halála előtt. A díjat átadva Lovass Tibor rámutatott, a riporter milyen érzékenyen kísérté az interjúalanyát a fájdalmas témák között.

Az Írónád díjat ezúttal Kézdi Beáta, az Evangélikus Információs Szolgálat, illetve az *Evangélikus Élet* főszerkesztője vehette át a magazin 2021. szeptember 19–26-i számában megjelent, *Az Úr folyamatos iránymutatásával* című riportjáért. A méltatásban Fabiny Tamás elnök-püspök kiemelte, hogy a szerző milyen érzéletes módon kalauzolja végig az olvasót Magyarország egyetlen és egyben evangélikus kézzel lévő bőröraszíj-gyártó manufaktúrájában, és mutatja be egyúttal Rózsai Györgynek, a Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye felügyelőjének – a vállalkozás tulajdonosának – és feleségének a személyes élettörténetét is. Külön felhívta a figyelmet arra, hogy az anyag nem „az emberiség nagy ügyeinek egyikét” karolja fel, hanem egy jó értelemben egyszerű és szerény témát feldolgozva mutatja meg, hogyan lehet a protestáns etika jegyében élni a mindennapokat.

A kategória különdíját Csermelyi József és Szikra Benedek kapta *A Lutheránus Világszövetség budapesti nagygyűlése (1984)* címmel az Evangélikus Országos Gyűjtemény YouTube-csatornájára 2021. augusztus 19-én feltöltött videóért.

A díjátadó ünnepségen a budapesti Rózsák terei Evangélikus Középkollegium diákjai zenéltek: Gellért Dorka (hegedű), Porkoláb Janka (cselló) és Orsovai Hedvig (zongora) Johannes Brahms *H-dúr triójának* első tételét játszották, az esemény zárásaként pedig Havasi Kristóf és Magyar Timót előadásában Wilhelm Friedemann Bach *Hat dúo fuvolára* című művének első és harmadik, szaxofonra átirított tételét hallhatta a közönség.

Evangélikus.hu

Kézdi Beátával interjúnk a 31. oldalon

Szeresd felebarátodat, mert olyan, mint te!

Menekültek kapnak reményt a piliscsabai Béthelben

„Zdrásztvujtye!” – köszönünk egymásnak az ukrainai menekültekkel, akik az önkéntes segítő, Attila vezetésével tértek vissza Budakesziről, ahol hivatalos ügyeket intéztek a kormányhivatalban. „Úgy néz ki, hogy többen is munkába állhatnak Pilisjászfalu egyik pékségében” – értesülünk a jó hírről Kézdy Péter lelkész társaságában, aki éppen körbevezet minket a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthon területén.

Kicsit nehézkesen ment az ügyintézés – derül ki a rövid beszámolómból –, mert a menekültek csupán ukránul és oroszul beszélnek, ezúttal pedig az egyik piliscsabai önkéntes tolmács is „csak” telefonon tudott közreműködni. Ha már a munkáról esik szó, megtudjuk, hogy itt, az otthonban is tudnak kínálni egy állást, hiszen a nagy kertben mindig van valami tennivaló, ráadásul ez a tevékenység ebben a csodálatos környezetben terápiás töltődést is nyújt. A piliscsabai evangélikus gyüleke-

zet ukrán vendégei mosolyognak. Ide most nem kell tolmács, mert látszik, érződik, hogy abban az adott pillanatban jól érzik magukat. Van örömük, hogy hamarosan dolgozhatnak, és ha ideiglenesen is, de van hova hazajönniük. Belépnek a Gileádról elnevezett épület ajtaján, mi pedig folytatjuk sétánkat a fenyő-, gesztenye- és platánfákkal övezett Klotildiligetben fekvő missziói otthonban, amelyet használ a helyi gyülekezet, és rendszeresen tartanak itt konferenciákat, csendesheteket is.

HÍVOGATÓ ÚJ TEMPLOM

A Béthelt közel száz éve, 1924-ben alapították. Jeruzsálem, Hóreb, Sion – olvasom a Szentírásból ismert helyszínek neveit az épületeken. A telek csücskében építkezés zajlik: templom épül. A falak már állnak, és ha minden jól megy, nyár végére be is fejeződnek a tavaly kezdődött munkálatok, reménység szerint össze pedig fel is szentelhetik Isten új házát.

Az új templom építésének gondolata régóta „benne volt a levegőben”. A jelenlegi, harminc évvel ezelőtt Németországból elemekre bontva ideszállított épület eredetileg is ideiglenes jelleggel került a Béthelbe, ráadásul a szerkezet állapota igen sokat romlott az elmúlt időszakban. ►

Az egyház elhatározása nyomán épülő új templom egyszerre szolgálja majd a piliscsabai gyülekezetet, valamint a missziói otthont.

„Habár nagyon szeretjük a fatemplomot, de az a Béthel területének anynyira a belső részén van, hogy az utcáról egyáltalán nem látszik. Sokan még a piliscsabaiak közül sem tudják, hol van, vagy hogy egyáltalán van evangélikus templom. Az újonnan érkezőnek be kell lépnie egy zárt kertbe, megtenni egy hosszú

valószínűleg még a nevét sem hallották korábban.

A Piliscsabai Evangélikus Egyházközség március 14-én fogadta az első menekülteket, amikor a gyülekezet egyik önkéntese a Nyugati pályaudvarról magával hozott egy harkivi családot, amely a háború végéig szeretne itt maradni.

„Ugyanazon a napon délután többen is bementünk a Keleti pályaudvarhoz, ahonnan egy másik harkivi családot is magunkkal hoztunk a Béthelbe” – em-

tek meg, gyűjtöttek erőt, hogy továbbutazzanak. A Hóreb épületben átutazó családokat fogadunk. Őket vasárnap estétől péntekig tudjuk fogadni, hétvégén pedig a missziói központ eredeti küldetésének megfelelően lelkigyakorlatos csoportok töltik meg a szobákat. További három család tartósan itt lakik a szolgálati házban, a háború végeztével innen mennének haza.

Rengeteg segítséget kapunk a gyülekezeti tagjainktól és más piliscsabaiaktól is, akik maguk kerestek fel minket, és ajánlották fel a támogatásukat. Kaptunk élelmiszer-, pénz-, ruha-, játékadományt. Kaptunk lefagyasztott babgulyást, amit akkor tudtunk elővenni, amikor váratlanul érkezett menekült család. Még a solymári Waldorf-iskolából is rendszeresen kapunk meleg ételt. Helyi kereskedőktől kaptunk pékárut, zöldség-gyümölcsöt. Odaadó tolmácsok időt és anyagi áldozatot nem kímélve segítenek. Olyan is van, aki a magyart mint idegen nyelvet tanítja az egyik fiatal ukrán vendégünknek. A fáradtan, szorongva érkezett embereket gyülekezeti tagunk öleléssel, simogatással nyugtatta.”

Minden szó, minden tett arról árulkodik, hogy a befogadottak itt többet kapnak annál, mint hogy fizikailag gondoskodnak róluk. A gyülekezet lelkésze, az otthon intézményvezetője meg is erősít ebben, amikor azt mondja: „A Béthelnek van egy sajátos légköre. Sokan mondták már, hogy amikor beléptek ide, érezték, hogy ez egy imádságos hely. És igen, érződik, hogy akik annak idején felépítették ezt a helyet, imádságban éltek, és biztos vagyok benne, hogy ezt a vendégeink is tapasztalják. A menekülteknek tudunk adni ukrán nyelvű Bibliát és *János evangéliumát*, és az itt lakókkal volt egy nagyon szép közös passióolvasásunk is nagypénteken, amikor ők ukránul, én magyarul olvastam fel Jézus szenvedéstörténetét. A gyülekezet támogató és imádságos háttere erősít minket ebben a szolgálatunkban.”

CSOPORTKÉP DERŰS ARCOKKAL

Miközben éppen körbejárjuk a missziói otthont, az egyik önkéntes tolmács érkezik, hogy segítsen nekünk a kommunikációban. László Kijevben járt egyetemre, öt és fél évig tanult az ukrán fővárosban, csaknem anyanyelvi szinten beszél oroszul.

A piliscsabai Béthelben épül az új templom

utat a templomig és benyitni egy ismeretlen épületbe. Az új templom azonban egy keresztesdésnél áll, az utcára tekint, ami sokkal hívogatóbb egy érdeklődő számára. Az építészeti megoldások is ezt a hívogató funkciót szolgálják az átriummal és az üvegajtókkal, hogy megtehessek az első óvatos lépéseket, akik kíváncsiak Isten ígéjére, és vágnak egy jó közösségbe” – mondja Kézdy Péter.

TÁPLÁLÉK TESTNEK-LÉLEKNEK

Évi a gyülekezet tagja. Kislányával, Laurával érkezik. Írott tojásokat hozott a Béthel ukrán vendégeinek az ortodox húsvét alkalmából. Ez a szép gesztus, kedves figyelmesség a feltámadás örömhírére hordozva lélekerősítő azoknak az embereknek, akik az Oroszország által indított háború nyomán kerültek egy idegen ország egyik kisvárosába, amelynek

lékezik vissza az első menekültek fogadására Kézdy Péter. A történetüket is ő meséli el nekünk: „Amikor megszólaltak a légoltalmi szirénák, a metróban kerestek menedéket. Miután a légiriadó véget ért, visszamentek volna a házukba, de az otthonukat addigra lebombázták. Ezután a négy kicsi gyermekükkel – a legidősebb sincsen még hatéves – négy napig fagyoskodtak a metróban, majd az alagútban három órát gyalogolva jutottak ki a harkivi főpályaudvarra, ahonnan végül Moldávián és Románián keresztül három nap alatt jutottak el Budapestre. Traumatizált állapotban szálltak be az autóinkba. Egy éjszakát töltöttek itt. Enni adtunk nekik, kimostuk a ruháikat, másnap vonattal mentek tovább Berlinbe. Aznap már jött is a következő átutazó család, azóta pedig mostanáig huszonötven voltak olyanok, akik a háború elől menekülve néhány napra nálunk pihen-

„A Kijevben töltött időszak miatt személyes érintettséget érzek ebben a helyzetben. A feleségem egyébként orosz, ő is Kijevben tanult, ott ismerkedtünk meg. Most pedig úgy éreztük, hogy a lehetőségeink szerint segítenünk kell azokon, akik a háború elől menekülve Magyarországra, azon belül is ide, Piliscsabára kerültek” – mondja László, miközben belépünk a három ukrán család menedékeül szolgáló házba.

Tolmácsunk tájékoztatja őket, hogy az evangélikus egyház médiájától érkezünk, beszélgetni szeretnénk velük, illetve ha nincs ellenükre, fotókat is készítenénk. Ellenkezésnek nyoma sincs, kedvesen vibráló, mosolyokkal kísért izgatottságnak annál inkább. Az egyik aszszony nevetve mond valamit, amit ugyan nem értünk, de a gesztusaiból pontosan tudjuk, miről van szó: ha kép is készül róla, gyorsan átöltözik.

A ház nappalijában ülünk le beszélgetni. Az édesanyjával és kisöccsével érkezett Nasztaşja meséli a történetét, hogyan került Harkívból Piliscsabára: „Február 24-én ágyúzásra ébredtünk, ezután menekültünk le a pincébe. Közvetlenül a mi negyedünk melletti városrészt bombázták. Tíz nap után úgy döntöttünk, hogy muszáj elhagyni az otthonunkat, mert a kisgyermeknek annyira nyomasztó volt ez a helyzet. Lviven keresztül előbb Varsóba kerültünk, majd onnan Magyarországra.”

Olga a lányával és két hónapos unokájával jött Dnyipróból, ahol az orosz határ

Kézdy Péter piliscsabai lelkész

melletti Harkívhoz képest valamennyivel nyugodtabb volt a helyzet, de a repülőteret és a katonai objektumokat tűz alatt tartották az oroszok. Egy hónap után indultak útnak, egy menekültek számára biztosított vonattal jutottak el a lengyel fővárosba, majd onnan Budapestre.

Irina és Viktória a Kijevtől nyugatra eső Zsitomirből indult útnak vonattal március 9-én, miután ott is löni kezdték a várost. A beszámolóik szerint a célpont egy katonai támaszpont volt, de több lakóház is találatot kapott és lángba borult a támadásban.

A Béthel szomorú sorsú, mégis reménykedő ukrán vendégei elmondják, mennyi pluszt kapnak a fizikai szükségleteik ellátásán kívül. Jó érzés látni, hogy a háború, a bombázások, a pusztítás elől elmenekülő, apákért, fiútestvérekért, férjekért aggódó emberek, akik akár mi is lehetnénk, tudnak mosolyogni, tudnak bizakodni.

A beszélgetés végeztével kollégám csoportképet készít róluk a kertben. Igazítja, beállítja őket, de közben nem tudja nem észrevenni, hogy a hétéves Ilija szeretné kipróbálni a fényképezőgépét. Megkapja a lehetőséget, alkalmi kis fotósunk készít is néhány képet. Nevető emberekről. Hiszünk benne, és imádkozunk érte, hogy mielőbb véget érjen a pusztítás Ukrajnában, hogy a Béthel vendégei egyszer majd ugyanilyen vidám képeket készíthessenek egymásról – otthon.

Lassan elköszönünk egymástól, Marci is visszakapja a fényképezőgépét. Kézdy Péter kísér minket az autóhoz, és búcsúzóul megosztja velünk egy meghatározó élményét az elmúlt hetekből: „Egy család már egy hónapja úton volt autóval, amikor megérkeztek hozzánk. Csak három napot töltöttek itt. Mégis különösen a szívembe zártam őket, mert velük kapcsolatban nagyon eleven felismeréssel életem át Martin Buber vallásfilozófusnak a felebaráti szeretetről szóló értelmezését: szeresd felebarátodat, mert olyan, mint te!”

■ BALCZÓ MÁTYÁS

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Korányi András püspökhelyettes
Déli Evangélikus Egyházkerület

Mindennapi kenyerünket

Talán semmi sem érte olyan váratlanul az emberiséget az elmúlt évek során, mint az a globális széttozódás, amelyet ma már nem lehetséges nem felismerni magunk körül. Ha a kozmosz képeit hívnánk segítségül, akkor földünk egy hatalmas aszteroidafelhőn száguldana keresztül – csak ebben a felhőben most nem széthullott égitestek roncsolják a bolygót, hanem a korábban megálmodott világrend széthullott darabjai. Mondhatjuk úgy is: az emberiség a történelem hatalmát és erejét kénytelen megtapasztalni, amely semmivel sem kisebb, mint a természet és a kozmosz erői.

A Covid-19 nyomása alatt megélt évek korábban elképzelhetetlen változásokat hoztak magukkal: a józanságból fakadó korlátok és a társas kapcsolatok sérülései a pillanatnyi túlélésre fordították a figyelmünket, de ma már látjuk – legalábbis sejtjük – azokat a nagyobb összefüggéseket is, amelyek végérvényesen megváltoztatták az életfeltételeinket. Például eddig elképzelhetetlennek tartott elakadások jelentkeznek a globális kereskedelemben, anyagellátásban, világméretű cégek termelésében. Kezdetben talán azt gondoltuk, hogy ezek csupán átmeneti zavarok, de ma már teljesen világos, hogy rendszerszintű és nagyrészt helyrehozhatatlan szétesés, átrendeződés részesei vagyunk.

Korábban el lehetett tagadni azt is, hogy a jóléti világ határait az új évezred eleje óta egyre keményebben ostromló migrációs nyomás – Itáliában például már másfél évtizede, csak a mi régióinkban erre nem figyeltünk oda! – egy lefojtott és igazságtalan világrend lassú repedezését jelezte előre, amely most hangos törésekkel váltott aktívabb szakaszába.

A legújabb európai háború ennek az átalakulásnak fájdalmas kísérője. De talán helyesebb interkontinentális háborúról beszélni, ha a fegyveres rémdráma mellett a kommunikációs és a gazdasági hadviselést is a helyén kezeljük. A két hadviselő világhatalom – Oroszország és az Egyesült Államok – első számú vezetői nyíltan ki is mondták: új világrend kialakításán dolgoznak.

A világméretű klímakrízis összefüggésében már rég elfogadott a szlogen: „A világot nem a szüleinktől örököltük, hanem a gyermekeinktől kaptuk kölcsön.” Nehezen tanuljuk meg, hogy ez nemcsak a természeti környezettel van így, hanem emberi környezetünkkel is:

a globális termelés, tulajdonlás és elosztás, a migráció, a konfliktusmegelőzés és -kezelés ugyanilyen felelősséget ró ránk a következő generációk iránt. Ezért egy jóval szélesebb körű válságtapasztalatot megélve, mint amiről eddig politikailag korrekt volt beszélni és gondolkodni a nagyvilágban, aligha tarthatjuk fenn a történelem végét jelentő civilizációs aranykorról vizionált veszélyes téveszméket, ahogyan azok Fukuyama elhíresült tézisei nyomán elárasztották a világot. Különösen a magabiztos nyugati világot. [Francis Fukuyama amerikai filozófus, közgazdász 1992-ben megjelent könyvének címe *A történelem vége és az utolsó ember.* – A szerk.]

Valamit rosszul csinálunk manapság. A mai problémák horderejéből ítélve már elég régóta. A következő generációktól kölcsönbe kapott világot nemhogy őriznénk, de az általunk erőltetett, zsákutcás eszméinket még rájuk is akarjuk szorítani. Akár az iskolában, akár már az óvodában vagy az anyaméhben...

„...mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...”
– hány milliószor járja körül a világot ez az imádságos kérés akár naponta is! Pedig a világelelmezési válság sem a közeli jövő rémképe, hanem valóság, melyben már egyre mélyebben benne járunk. (Ki gondolta volna egy-két éve, hogy a beosztás – vagy akár a nélkülözés – évei egyszer a nyugati ember asztalára is rátelepszene?) A nyersanyagokért, az energiaforrásokért vagy az ivóvízért folytatott ádáz küzdelemből miért éppen az élelmiszerek maradhattak volna ki?! S itt nem csupán Ukrajnának és Oroszországnak a világ élelmezéséhez való hatalmas hozzájárulásáról, illetve annak kimaradásáról és kiszorításáról van szó, hanem az emberiség és az emberség olyan összetett kríziséről, amely most éppen ezen a téren lett láthatóvá, tapasztalhatóvá.

Jézus kétezer éve tanítja az egymást váltó generációkat arra, amit Luther így hagyott ránk: „Mi a mindennapi kenyér? Mindaz, ami a test és élet fenntartására és táplálására kell, mint például: étel, ital, ruházat, lábbeli, ház, gazdaság, szántóföld, jószág, pénz, anyagi javak, derék házastárs, derék gyermekek, derék háznép, derék és hűséges felsőbbiség, jó kormányzat, jó időjárás, béke, egészség, közrend, becsület, jó barátok, megbízható szomszédok és ezekhez hasonlók...”

Atyánk, add meg nekünk ma! ■

Hogy megszülessen a hála az igehallgatók szívében

Az asztalnál: Tóth Melinda Anna

Az igehirdető műhelyében című sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttérunka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Tóth Melinda Annát, az Ózd–Putnoki Társult Evangélikus Egyházközség lelkészét a gyülekezeti teremben kérdeztük istentiszteletre készüléséték műhelytitkairól.

Nyelveken szól a Biblia. „Áldásként élem meg, hogy egy kedves és aktív gyülekezeti tagunk, Barta Nóra Zsófia beiratkozott az Evangélikus Hittudományi Egyetem levelező tagozatú lelkészképzésére. Nagyon sokszor vele együtt készülök a prédikációra. Nóra angoltanár, én németül is tudok, így a textust angolul, németül, magyarul, és ha ószövetségi az ige, akkor héberül is tanulmányozzuk – mondja a lelkész. – Számomra ez nagyon sokat jelent, hiszen a közös készülés által új megközelítéseit is megismerem az igének. A héber újrafelfedezése pedig különösen is nagy ajándék.”

Tóth Melinda Anna a legtöbbször a meghatározott igeszakaszról prédikál, de van, amikor eltér tőle: „Előfordul, hogy ószövetségi igét választok, mert fontosnak tartom, hogy a gyülekezet megismerje a »gyökereinket«. Ezáltal is Jézusra tudunk mutatni. A kiírt igeszakasz ekkor is elhangzik, csak akkor az oltár előtti felolvasás részeként.”

Hétköznapi élmények és interaktivitás.

A lelkész figyelmet fordít arra, hogy az egyes igeszakaszok kortörténeti és teológiai üzenetével is megismertesse a híveket. „Fontosnak tartom a tanítói prédikációkat. Mélyüljünk el a felolvasott igében, csatlakozzunk rá a bibliai kor gondolatvilágára, de arról is legyen szó, ami mai példa, aktuális kérdés. Ez a szemlélet határozza meg a felkészülésemet” – árulja el.

Amikor készül, Luther Márton műveit is olvassa, és gyakran idéz is belőlük a szószeren. „Minden pillanatom készülés. Így események, találkozások, olvasmányélmények egyaránt hatással vannak az igehirdetésemre. Az interaktivitástól se zárkózom el, sőt viszonylag gyakran élek vele. Így nem meg-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

lepő, ha az istentiszteleten a jelenlévőknek megválaszolandó kérdést teszek fel, de az sem, ha valamilyen mozgalmasabb feladat is az igehirdetés részét képezi.”

A lelkész az énekek és az igehirdetés kapcsolatáról így szól: „Az istentisztelet énekeit a kántor választja ki. Ezeket mindig elolvasom, és megnézem, hogy kik az énekek szerzői. Beszédemben megpróbálok arra is utalni, hogy miért aktuális az elhangzó ének.”

Aktuális kérdések – keresztény válaszok.

Prédikációihoz nem készít jegyzeteket, nem írja le a szöveget – tudjuk meg. „Olyan kapcsolat alakul ki az ige, annak üzenete, a jelen lévő gyülekezet és köztem, hogy ha leírnám és felolvasnám a prédikációt, akkor azt nem tudnám hitelesen elmondani, megkötné a szöveg. Élő és ható az ige, az én személyiségem ezt a közvetlenséget tudja csak közvetíteni. Fontosnak tartom,

hogy aktuális kérdések is megfogalmazódnak az igehirdetésben. Így nem zárkózom el olyan példák, kérdéskörök említésétől sem, amik meghatározzák mindennapi életünket, jelenünket.”

A lelkész kiemeli az örömhír hirdetését: „Bűnösök vagyunk, de fontos, hogy a hála és a köszönet hangja nyomatékosan jelen legyen a prédikációban. Bátorítani szeretem az embereket. Próbálok rámutatni, hogy milyen gazdagok vagyunk. Krisztus a halált is vállalta értünk, az Atya pedig mindent nekünk adott, amire szükségünk van. Azt szeretném, ha ezt minél többen felismernék. Minden kor embere hamar megfélemedezik arról, hogy megajándékozottak vagyunk, pedig ha felfedezzük azt a szeretetet, amit Isten nekünk ad, akkor az egész életünk hálával tud megtelni. Ha ez a hála megszületik az igehallgatók szívében, akkor élő igazán az igehirdetés.”

■ G. Á.

Öt üzenet a kicentizett vallásossággal szemben

Jn 8,37–45

Öt üzenetet találtam eme nagyon izgalmas igeszakaszban.

Az első, amely szemet szúr, vagy inkább fülbe hasít, nem más, mint az a feszült hangnem, amelyben a diskurzus zajlik Jézus és hallgatósága között. Ez nem mézesmázos, udvariaskodó beszélgetés, hanem kökemény vita. Eszünkbe juthat a templomtisztítás történetének feszültsége, amikor Jézus nagyon egyértelműen lép fel, haragszik, sőt mi több, szinte tombol. De eszünkbe juthat az a kínos helyzet is, amikor Jézus lejön a megdicsőülés hegyéről, és a tanítványok tehetetlenségével találkozik egy beteg gyógyításával kapcsolatban.

Igeszakaszunkban Jézus a jeruzsálemi lombsátorünnep eseményeinek első részében szinte szópárbajra hívja a hallgatóit, akik nemcsak hogy felveszik a kesztyűt,

de sokszor az érződik, hogy itt, ebben a szócsatában valaminek el kell dőlnie. Valakinek nagyon győznie kell, és valakinek nagyon veszítenie. Azt érzi az ember, olvasva ezt a felkavaró jánosi szövegrészletet, mint amikor valaki puskaporos hordón ül, és mindjárt megérkezik valahonnan az a bizonyos szikra, amely után minden robban.

A második megvizsgálandó témánk az előzményre vonatkozik, és azon belül is a szabadság kérdéskörére. Igeszakaszunk előzménye ugyanis nem más, mint hogy Jézus meghirdeti a bűntől való szabadulást, de a hallgatóság ezt nem érti. Hogy miért? Nehéz megválaszolni, de talán közelebb kerülünk a válaszhoz, ha görcső alá vesszük azt, ki mit értett szabadságon Jézus korában. Merthogy különböző csoportok mást és mást értettek rajta. A zsidó nacionalista zelóták az idegen népek alól való felszabadulást értették, míg a hellenista gondolkodók a szenvedélyek rabságától mentes életet. A farizeusi-rabbinikus hagyomány Istennek Izrael népe történetében véghez vitt szabadítását, az *exodust*, az Egyiptomból való szabadulást és a törvény szabadító voltát hangsúlyozta.

Mindezek összefüggésében rögzíthetjük, hogy az a tartalmi váltás, amelyet Jézus használ a szabadság összefüggésében, nemcsak szokatlan, de a végletekig elfogadhatatlan is számukra.

A harmadik pontom a bűntől való szabadulás kényes voltának mikéntjére igyekszik rávilágítani. A hallgatóság tagjai ugyanis úgy éreztették, nincsen szükségük a bűntől való szabadulásra, mivel

JUSEPE DE RIBERA: A SZENTHÁROMSÁG (1635 KÖRÜL)

ők egyszerűen nem bűnösök. Ők a szabadsághoz tartoznak, ezért nem értik Jézus szabaddá válást sürgető szavait. Az értetlenség oka, a totális felháborodás oka nem más, mint a következő bizonyosság: ha ők szabadok, miért kellene megszabadulniuk? Miért? Pedig ha tudnák!

A negyedik üzenet bevezetőjeként álljon itt a jézusi mondat: „*De ti meg akartok engem ölni, olyan valakit, aki azt az igazságot hirdettem nektek, amelyet az Istentől hallottam: Ábrahám ezt nem tette volna.*” Igen, meg akarják ölni.

Likvidálni akarják a Názáretit, mert nem maradhat életben a konkurencia. Aki azt mondja, hogy az Atyától jön. Aki azt mondja, hogy bűnöktől szabadíthat meg. Aki olyan ígét hirdet,

amely nem fér bele a keretekbe: „...*az én ígémnek nincs helye bennetek*” – érzékelteti Jézus a meglévő feszültséget. A hallgatóságában lévő kicentizett vallásossággal szemben Jézus Atyáról, ellenségszeretetről beszél, és a kirekesztettek befogadásáról. Hogy férne ez össze a törvényeskedő göggel és a magabiztos, képmutató életvitellel?

Az ötödik üzenet egyetlen kifejezés: leleplezés. A jézusi történet ma is az. A mi életünkben is lehet az. Nagy leleplezés. A szembesítés: hogyan is állunk mi az Isten ügyével? A Jézus-történettel. A hitéletünkben. A vitáinkkal. Az egész létezésünk valóságával. Folyamatos szorongásunk kellős közepén.

Leleplezés. Félünk? Vagy várjuk? Az evangélium szól. Az evangélium ma is releváns: a szabadítás, a szabadulás a názáreti ács kemény mondatokat is használó fiában elérkezett. „Nem látták benned, csak az ács fiát” – szól az *Evangélikus énekeskönyv* 393. koráljának első mondata.

A kérdés: Mi mit látunk benne? Mi kit látunk benne? Ő elérkezett, megérkezett. Érkezik ma is. Nem vesztí érvényét az általa meghirdetett evangélium, bármi történjen is körülöttünk vagy bennünk. Érkezik. Ő, aki a legmélyebb krízist is vállalta, és aki éppen ezért a legmélyebb emberi krízisben is támasz, kapaszkodó lehet. Ő a mi egyetlen reménységünk. Csakis ő.

■ GÁNC S TAMÁS

Áttörhető a bizalmatlanság kérége

A vezetés tudományát is tanulhatjuk a názáreti Mester iskolájában

A gyanakvás mérgétől a bátor elköteleződésig – már az alcíme megfogalmazza, honnan hová szeretné elsegíteni olvasóit Tomka János könyve. Érték- és bizalomvesztett világunk ugyanis katasztrófa felé sodródik, bizalomépítő vezetők után kiált. De vajon meg lehet-e tanulni a bizalomépítő vezetést? Erre kapunk biblikus választ a szerzőtől, aki az egyes fejezetek végén olyan aktuális kérdéseket tesz fel, amelyek alkalmassá teszik a könyvet a csoportos feldolgozásra is gyülekezeti, munkatársi, presbiteri közösségekben.

A száztizennyolc oldalas mű alapjául Tomka Jánosnak az Evangélikus Hittudományi Egyetemen *A bizalom (újra)építése* címmel tartott habilitációs eladása szolgált. A szerző habilitációs mentora, Hafenschér Károly, az egyetem tanszékvezető tanára a munka értékét abban látja, hogy hidat próbál verni az örök biblikus értékek és a ma kérdései közé, felismerve, hogy igazán csak a bizalom állíthatja talpra a feje tetejére állított világunkat.

Tomka János: *A bizalomépítő vezető. A gyanakvás mérgétől a bátor elköteleződésig.* Harmat Kiadó – Luther Kiadó, Budapest, 2022. A Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu) kedvezményes áron, 1760 forintért vásárolható meg

Bevezetőjében a szerző – református presbiter, a Pünkösdi Teológiai Főiskola Vezetéstudományi Tanszékének vezetője – nem kevesebbet állít, mint hogy a vezetéstudomány és -gyakorlat elérte a határait, és segítségért kiált. Ebben a krízisben kész a kérdések interdiszciplináris megközelítésére, és nyitott a teológia tudománya felé is. A közös cél, hogy választ találjunk korunk talán legnagyobb kihívására: miként tudnánk csökkenteni a félelmet és növelni a bizalmat az emberek között?

Tomka János dolgozatának kiindulópontját, vezérfonalát a 20. század egyik legnagyobb evangélikus teológusának, Dietrich Bonhoeffernek a gondolatai adják. A kilenc fejezetet is egy-egy Bonhoeffer-idézet intonálja. Ezek forrása a mártírhálalt szenvedett lelkész rövid esszéje, melynek címe *Tíz év múltán – Számvetés az 1943. év küszöbén*. Korának körképét így summázza: „A levegőt, amelyben élünk, szinte az elviselhetetlenségig átjárja a bizalmatlanság fullasztó mérgé. [...] A bizalom mindig is az emberi közösség egyik legnagyobb, legritkább és legboldogítóbb ajándéka marad a számunkra...”

Tomka János komolyan támaszkodik bibliai vezetőmodellekre, különösen is Barnabásra, akiről *Egy hálózati kulcsszereplő portréja* címmel írt esettanulmányt *A Biblia és a menedzsment* sorozatban jelentet, *Vezetés egykor és most* című – Bögel Györggyel közös – munkájában (Harmat Kiadó, 2019). Pál apostol egyik fontos munkatársát, Barnabást, „a vigasztalás fiát” úgy mutatja be, mint akitől sokat tanulhatunk a nyílt kommunikáció, a higgadt konfliktuskezelés, a megelőlegezett, akár józan kockázatot is felvállaló bizalom- és közösségépítés, az igazi csapatjáték területén.

Közismert tény, hogy egy munkahely, egy közösség légkörét döntő módon meghatározza a vezető személyisége, kisugárzása, ami lehet bizalomteremtő, de romboló is. „A bizalmat megkövetelni nem lehet, csak megdolgozni érte” – mondja Martina Kessler. Ugyanakkor a rossz vezető maga is szenved a „bizalmatlanság kemény üvegfalától”.

Tomka János felteszi az izgalmas kérdést: vajon jó vezetőnek születni kell, vagy ez a képesség tanulóssal is elsajátítható? Akadnak olyan jellemvonások, amelyek gyakorlatilag alkalmatlanná tesznek a bizalomépítő vezetésre. Többek között ilyen „kizáró ok” a hatalom-mánia, a nárcisztikus képmutatás, a konfliktuskeresés...

De a bizalomépítésnek vannak többé-kevésbé tanulható elemei is. Főleg, ha készek vagyunk beiratkozni a názáreti Mester iskolájába: „...tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok és alázatos szívű...” (Mt 11,29) Az egyik „főtantárgy” a kölcsönös bűnbocsánatból való naponkénti élés. Továbbá sebezhetőségünk felvállalása: amikor nem féltjük „tekinthetőségünket”, hatalmi pozíciókat. Ehhez tartozik gyengeségünk és tévedéseink megvallása, valamint mások kritikájának és segítségének elfogadása. Csak így kerülheti el a vezető az ön- és közveszélyes elmagányosodás csapdáját.

Ha a krisztusi indulat tölt be minket, akkor lehet esélyünk a „méregtelenítésre, a bizalmatlanság kérégének áttörésére”. Új esélyt adva egymásnak, ahogy ezt a feláldozott Úr felkínálta egykor Péternek, Tamásnak, az emmausiaknak, Saulnak, és ma is felkínálja nekünk. „Az Isten feltétel nélküli, bizalomteljes hozzánk fordulása miatt kell nekünk is a többi emberhez előfeltételek nélküli bizalommal viszonyulnunk – akkor is, ha csalódtunk bennük.”

A kötet jól használható segédanyagot kínál az evangélikus presbiterek szep-temberben megrendezendő országos találkozására (EPOT) való felkészüléshez is.

■ GÁNC S PÉTER

Nem mindig az irányítónak kell kosárra dobnia

Krámer György a bizalomépítő keresztény vezetésről

„Egy vezető tudjon feladatot kiadni a kezéből, és ne akarjon mindent csakis maga megoldani. Ha valaki nem enged ki semmit a kezéből, az egy idő után lehetetlenné teszi a munkát” – mondja Krámer György. Egyházközségi országos irodájának igazgatóját Tomka János A bizalomépítő vezető című, nemrégiben megjelent könyve alapján kérdeztük a jó keresztény vezető ismérveiről.

– Mitől tart valakit jó vezetőnek?
– Attól jó vezető valaki, ha működik a rábízott csapat, és megvan az az eredmény, amiért a csapat összeállt. Nem véletlenül használom a csapat szót, mert fontos, hogy akik együtt dolgoznak, azok

jól érzik magukat, szívesen vannak ott, sokáig az adott munkahelyen maradnak. Illetve az is fontos, hogy a munkatársak nem félnek attól, hogy kérdezzenek, vagy akár el is menjenek, ha nem érzik magukat a helyükön.

– Van olyan személy, akire ma is vezetői példaként tekint?

– Szinte gyerekkoromtól kezdve volt mindig valamilyen pozitív „vezetőélményem”. És ezekből, ha nem is tudatosan, de mindig tanultam. A panonhalmi bencéseknél a prefektusom, Ambrus atya volt az egyik ilyen ember. Ő fantasztikus módon tudta nekünk megtanítani, hogyan kövessük őt mint vezetőt úgy, hogy közben remek humora volt, és nagyon jó kapcsolatot ápolt velünk. ▶

– A kosárlabdának köszönhetően hamar kipróbálhatta a tanultakat.

– Négy éven keresztül voltam irányító a pannonhalmi gimnáziumi kosárlabdacsapatban, és ott megtanultam azt, hogy van a csapatban a magas ember, aki nem engedi be a kosárba a labdát, van olyan, aki bárhonnán pontosat dob, és van olyan, aki mellett nem lehet elvezetni a labdát, mert tökéletesen védekezik.

– Irányítóként felismerte, kinek mi az erőssége.

– Valóban, és ettől kezdve nem volt más dolgom, mint osztani a labdát, mert nemcsak nekem kellett pontosan dobni, és nem nekem kellett minden feladatot ellátni, hanem azt kellett megtanulnom, hogy ki milyen feladatra alkalmas, és hol tudja kamatoztatni a tehetségét. Teológuskoromban a zuglói cserkészcsapatban vezetőként pedig azt a felelősséget tapasztalhattam meg, hogy milyen az, amikor harminc gyereket kiviszünk a Mecsekbe, és egy héten keresztül minden a vezetők vállán van az étkeztetéstől egészen addig, hogy mit tegyünk, ha netán valaki megbetegszik. És nincs a közelben senki, aki a problémás helyzeteket megoldja.

– Említette, hogy a jó vezető ismerve, ha a munkahelyi csapatában szabadon véleményt nyilváníthatnak, vagy akár szabadon távozhat, akinek nem megfelelő a közeg. Az országos irodán mekkora a mozgás?

– Szabad a légkör, így elég hamar kiderül, ha új munkatársat veszünk fel, hogy passzol-e ide. Volt olyan, aki huszonnégy órán belül felmondott, és van, aki több évtizede itt dolgozik. Szerintem a legfontosabb, hogy a munkatársak elmondhassák a véleményüket, azt is, ha valami nem tetszik nekik. Az osztályvezetőkkel próbálunk nagyon őszintén beszélni, és ha valakinek problémája van, akkor vagy a csapatban, vagy egyénileg el tudja nekem mondani. Fontosnak tartom, hogy az irodán visszajelzésre épülő rendszer legyen.

– „A bizalmat követelni nem lehet, csak megdolgozni érte” – olvasható az idézet Martina Kessleről Tomka János könyvében. Ön hogyan vívja ki a bizalmat?

– A vezetői tulajdonságok egyik legfontosabbja, hogy tudunk-e bizalommal lenni, és tudunk-e bizalmat építeni magunk körül. Az országos irodán ez extrém kihívás, hiszen itt nem csak a munkatársak felé kell bizalmat építenem.

Ránk van bízva ugyanis háromszáz gyülekezet, emellett ott van még több mint száz intézmény a vezetőikkel, munkatárssaikkal, illetve van több olyan testület, amely meghatározza a feladatainkat: az országos presbitérium, a zsinat, az országos elnökség, a püspöki tanács. És mindegyiknek bizalommal kell néznie rám, máskülönbén nem tudok dolgozni. Ha ez a bizalom bármelyik oldalon elvész, akkor kínkeservessé válik a munka. Ráadásul ezeknek a csoportoknak az érdekei, az elképzelései, a céljai is

azt kell meghatározni, hogy mekkora a bizalomvesztés, mit tudok vele kezdeni, és tudok-e az illetővel újra közös kiindulópontot találni; lehetséges-e, hogy adjunk még egy újrakezdési lehetőséget egymásnak. Van olyan, amikor erre nincs mód, s akkor tényleg el kell búcsúzni. Ha viszont megtaláljuk a közös kiindulópontot, és azt mondjuk, hogy van még esélye az együttes munkának, akkor nagyon fontos, hogy pontosan kell tisztázni, mi volt gond, miért érintett rosszul, ami történt, mi okozta nálam a bizalomvesztést,

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

lehetnek különbözőek, ezért egyáltalán nem könnyű ezt a megszerzett bizalmat fenntartani. És létezik egy közvetítő szerepem is, akár a gyülekezetek felé, akár a döntéshozó testületek felé és aztán vissza a saját munkatársaim felé: közvetíteni, hogy egy-egy döntés mögött milyen okok állnak, miért az lett a végső döntés, ami. Tehát elengedhetetlen a hatékony és folyamatos kommunikáció. Keskeny ösvény ez, néha inkább palló, amin végig kell menni, hogy a bizalom mindkét irányban megmaradjon. Ha nem tudom megtartani, akkor nem lehet dolgozni. És az is érezhető, hogy ez a bizalom borzasztóan törekeny. Ha itt egyetlen kilengés történik, az többéynyit munkát törhet össze.

– Volt már olyan konfliktusa valamilyen munkatársával, amely után nehéz volt újrakezdni? Ha igen, akkor hogyan lehet visszaépíteni a bizalmat?

– Nagyon nehéz helyzet ez, mert hat az ember egész személyiségére, érzelmeire is. Nehéz feldolgozni és higgadtan végiggondolni egy ilyen törést. Először

tést, és megbeszélni azt, hogy a jövőben hogyan lehet a törés lehetőségét kizárni. Illetve én ezekben a helyzetekben még megbeszélek egy meghatározott időtartamot, ameddig szorosabb kapcsolatot tartunk, és gyakoribb visszajelzést kérek, vagy gyakrabban ellenőrzöm, hogyan végzi az illető a feladatát. És ha visszaépül a bizalom, mert látjuk, hogy működik a közös munka, akkor újra szabadabb mozgástérrel dolgozunk tovább ebben a munkatárs-vezető kapcsolatban.

– Szó esett a jó megfigyelőképességről: egy jó vezető felméri, hogy az egyes csapattagjainak mi az erősségük, aztán beszélünk a bizalomról és a jó kommunikációs készségről. Mire van még elengedhetetlenül szükség ahhoz, hogy valaki jó vezető legyen?

– Fontos az is, hogy egy vezető tudjon feladatot kiadni a kezéből, ne akarjon mindent csakis maga megoldani. Ha valaki nem enged ki semmit a kezéből, az egy idő után lehetetlenné teszi a munkát már gyülekezeti szinten is. A pilisi gyülekezet-

ben is azt éltem át, hogy volt tíz-tizenöt olyan munkatársam, akikkel állandóan együtt dolgoztunk. Meghatározó élményem volt az, amikor esperesként este hazaértem, és az udvarról láttam, hogy az összes teremben ég a villany, zajlanak a foglalkozások – ez azt mutatta, hogy a munkatársak a megbeszéltek szerint kézben tartották a dolgokat, a megfelelő emberek vitték a rájuk bízott feladatokat. Ezzel vissza is tértünk a bizalom kérdéséhez, hiszen mindez nem lehetséges bizalom nélkül. Az is elengedhetetlen szerintem, hogy tudjunk fókuszálni: bármilyen összetett feladatba kezdünk, annak pillanatok alatt lesznek részfeladatai, elágazásai, de a vezetőnek mindig meg kell tudnia tartani a fókuszot, figyelve arra, mi a végső cél, és milyen ütemben kell addig elérni.

– És nem beszéltünk még a humorról...

– Egy csapat megneveztetése valóban sok mindent helyre tesz. Akár úgy, hogy a vezető nevettek, akár úgy, hogy észreveszi azt, aki tudja a csapatban hozni a humort.

– Egyházi munkahelyen dolgozunk. Empatikusabban állunk egymáshoz. De van a keresztényi türelemnek is határa?

– Ha ezt afelől közelítjük meg, hogy miben működik másként egy keresztény vezető, akkor elmondható, hogy keresztényként a hitünkből adódóan van egy olyan alapélményünk, ami sokat segít. Az egész életünk az elfogadásra épül. Az alaptapasztalat az, hogy engem a teremtő Isten elfogad. Ez olyan erős, hogy belőlünk is kisugárzik, én is ettől működöm, és ezért elfogadó tudok lenni a másik irányába. Azonban fontos látni a határt. A munka a követelményeken keresztül ezt azért kijelöli. Az nem megy, hogy mindent és mindenkit elfogadunk úgy, ahogy van, aztán sehova nem jutunk el, nem lesz meg a munka.

– Mi az, ami az említett elfogadáson túl megkülönböztet egy keresztény vezetőt egy világitól, mondjuk, egy mult cég irányítójától? Vagy lehet egy világi igazgató is tudtán kívül keresztényi módon irányító?

– Lehet ugye keresztény és keresztényi módon irányító egy mult cég vezetője is, ezt ne zárjuk ki, de inkább azt emelném ki, hogy teljesen más egy multi és egy egyházi közösség – esetünkben az iroda – célja. Szerintem itt van az óriási különbség a két gondolkodás között, hiszen az egyik haszonorientált, míg a

másik az evangélium hirdetését segíti a gyülekezetekben, az intézményekben, minden egyes területen. Az összes anyagi és emberi erőforrásunkat ebben az emberhez nagyon is közel álló feladatban élhetjük meg, ráadásul nagy szabadsággal. Ezerféle olyan feladat van, amelyben az evangélium hirdetése vagy annak segítése mint cél megvalósítható. És ha itt egyfajta szabadság van, akkor az állandó profittermelésben pedig szerintem egyfajta szűköség.

Az egész életünk az elfogadásra épül. Az alaptapasztalat az, hogy engem a teremtő Isten elfogad. Ez olyan erős, hogy belőlünk is kisugárzik, én is ettől működöm, és ezért elfogadó tudok lenni a másik irányába.

– Pilisi gyülekezeti lelkészség után került az országos irodába. Mindkettő vezetői pozíció – mégis miben kellett változnia? A léptékek mellett mi az, amiben nagyon más a két irányítói feladatkör?

– Egy gyülekezet vezetőjeként alapvetően a magam ura vagyok. Természetesen ott van a presbitérium, és együtt dolgozunk, mégis a lelkészt, a lelkészeket tartja az első számú vezetőnek a presbitérium. Az országos iroda igazgatójaként a feladatokat végrehajtó intézménynek vagyok a vezetője. Rengeteg döntéshozó van felettem, és sokszor más a véleményem, más irányt választanék, de az a dolgom, hogy végrehajtsam a megszabott döntéseket, feladatokat. Ez a legnagyobb különbség. Ezt erősen tanulni kell. Ha ezt nem tartanám be, ha a saját fejem után mennék, az pillanatok alatt hajótörést okozna. A másik nagyon fontos különbség, hogy egy gyülekezeti lelkész a saját kisebb közösségére fókuszál, ez a feladata. Az adott közösség érdekeit nézi, az ő boldogulásukért dolgozik. Az országos irodán viszont rendszer-

ben kell gondolkodni, nem partikuláris érdekek mentén, hanem egy rendszert kell működtetni. Ha ezt nem veszem komolyan, akkor káosz alakul ki. Szintén óriási különbség, hogy gyülekezeti lelkészként együtt élek az emberekkel: találkozom velük, ha kimegyek a piacra, ott vannak az istentiszteleten, látogatom őket, együtt létezem egy közösséggel. Itt az irodán pedig komoly távolság van köztem és a többi szereplő között. Az, hogy egy adott gyülekezet ma milyen problémával küzd, hogy egy innen több száz kilométerre lévő iskola igazgatója pontosan hogyan boldogulhatna jobban az intézményével, hogy egy diakóniai intézményünk hogyan lehet még jobb, azt nem lehet könnyen érzékelni Budapestről, az Üllői útról. Ez komoly kihívás, egyúttal nehézség, nemcsak itt az országos irodán, hanem az egyházvezetésben is: hogyan tudunk megfelelő kapcsolatot tartani a távolabb levőkkel, és hogyan tudjuk a közöttük és közöttünk esetleg meglévő kommunikációs szakadékokat áthidalni.

– Itt újfent a bizalom kerül elő, hiszen bízni kell abban, hogy egy-egy intézményvezető tudja, mire és hogyan van szüksége, és azt meg is osztja az egyház vezetésével; és bízni kell benne, hogy jól méri fel a helyzetét, az igényeit.

– Igen, de ez egy magányos helyzet, mert nincs folyamatos kapcsolat. Nem élünk egy közösségben, úgy, ahogy egy gyülekezettel, ahol bizonyos szempontból közösen éljük az életünket.

– Végezetül arról érdeklődöm, hogy van-e egyházunkban vezetői tanácsadás, támogatás.

– Az országos irodán folyamatosan van továbbképzés a vezetők számára. A pandémiáig ez évi két alkalom volt, amelyet külsős, profi csapatok tartottak. Ehhez most szeretnénk visszatérni. Fontosnak tartom ezt. Ezenfelül minden csoportvezetőnek biztosítom, hogy ha bármelyiküknek szakmai tanácsadásra vagy coachingra [személyes, segítő és fejlesztő tevékenység, amelynek célja az elakadások, problémák megoldása valamely szervezet, vállalat, illetve személyek esetében – a szerk.] lenne szüksége, az is rendelkezésre áll. Le kell szögezni, hogy egy ilyen szervezetben az ember a legnagyobb érték: ha van egy jó munkatársad, akiben megbízol, szeretsz és tudsz vele együtt dolgozni, akkor mindent meg kell adni ahhoz, hogy a munkáját jól tudja ellátni, jól érezze magát, és ez hosszú távon is így maradjon.

■ KÉZDI BEÁTA

Gyönyöröktől a pokoli látomásokig

Bosch-kiállítás a Szépművészeti Múzeumban

Tűlvilági látomások: Az üdvözültek mennybemenetele

Menny és pokol között – Hieronymus Bosch rejtélyes világa címmel nyílt nagyszabású, a boschi életművet nemcsak reprezentatív bemutató, hanem a hatás-történetére is reflektáló kiállítás a fővárosi Szépművészeti Múzeumban. A kilencven alkotást bemutató tárlaton Bosch fennmaradt életművének közel harmada látható.

„Hogy miről álmódott Bosch? Krisztus szenvedéséről, a zsoldosok ostoba kegyetlenségéről, a világ hiábavalóságáról és a földi lét tünékeny természetéről” – olvasható a kiállítás egyik termének falán Max Jakob Friedländer művészettörténész gondolata. Az 1450 körül született, 1516-ban meghalt Hieronymus Bosch művészete, alkotásainak részletgazdagsága méltán ad lehetőséget különböző megértési utakra. Újító, a kor hagyományából kiinduló, de azt radikálisan újraértelmező alkotásai által megérezhetjük, hogy a németalföldi mester egyik fő törekvése a gőgös, kizárólag önmagának élő, habzsoló életmód, az Isten szeretetéről lemondó ember elleni kiáltványyszerű felszólalás lehetett.

Bosch fennmaradt művei olyan világba kalauzolnak minket, amelyben helyet kap a jó és a gonosz küzdelme, az ember esendősége és a hit általi megigazulás lehetősége, a bűn és a bűnbocsánat kérdése, a társadalom- és egyházkritika is. Az ő művészetét és kortársainak alkotásait látva a szent és a profán határán találjuk magunkat – válaszáton.

SZÉTHULLÁS ÉS ÚJRAFORMÁLÁS KORSZAKA

Miből fakadhat, hogy a művész ennyire érzékeny a gonoszsra, a rosszra, a kárhozat témájára? Ehhez érdemes felidézni, hogy milyen korban élt. A korszakról Karl Heussi *Az egyháztörténet kézikönyvében* megállapítja: „Áthatotta az előreformáció szellemisége, vagyis az a válsághangulat, amely a 16. századi reformációt megelőzte, valamint a reneszánsz mozgalom, amelyben az önálló laikus kultúra létrehozására irányuló korabeli törekvések kicsúcsosodtak. Az egész átalakulást nemcsak a széthullás, a felbomlás és hanyatlás jelensége kísérte, hanem a fejlődés és újjáformálása is.”

A kort meghatározta a népi vallásosság is. Visszatértek a boszorkányperek. A csodahit, a zarándoklatok, az ereklyék tisztelete a virágkorukat élték, az apokaliptikus képzetek széles körben terjedtek, és minden társadalmi réteget érintett a halálfélelem. A 14. századtól teret hódítottak a haláltáncok, valamint a halál hatalmának megjelenítése mind képben, mind írásban. Mindeközben a papság meglehetősen világi életet élt. Bosch műveit látva azt érezhetjük, mintha korának számos hibás döntése elevenedne meg.

FOTÓ: GALLERIA DELL'ACCADEMIA DI VENEZIA (AKADÉMIAI KÉPTÁR, VELENCE)

ISMERT ÉS REJTÉLYES

A kiválóan rendezett, mind fényhatásában, mind terembeosztásában nemzetközileg is kimagasló kiállítás hét egységben tárja a látogatók elé a németalföldi mester alkotásait és a korszak művészetét. A *Két korszak határán* című szekció megidézi a középkor végét és az újkor küszöbét. A *Bolondok hajója* című második egységben Bosch társadalomkritikájával találkozhatunk. Itt láthatjuk a címadó képen túl a *Kooperáció* című alkotást is.

Egy külön terem mutatja be Bosch *Földi gyönyörök kertje* című, talán legismertebb és rejtélyektől hemzseggő alkotását. Eszünkbe juthat a 11. században élt Clairvaux-i Bernát intelme: „A gögös és szenvedélyeknek élő embereken jobban erőt vesz az ördög.”

Az utolsó teremben Bosch hatásával ismerkedhetünk meg. Itt nemcsak a kortársak hasonló szellemiségű alkotásait látjuk, hanem Sebastião Salgado *Aranybánya* című fotográfiája által a kortárs művészetig rajzolja meg a háttörténet ívét.

A KEZDET ÉS VÉG „DINAMIKÁJA”

Az *Idők végezte* szekció drámai erővel mutat rá Bosch túlvilági víziójára. Művei átütő erővel emelik ki az esendőséget, érzékelteik az egyéni élet felelősségének kérdését ugyanúgy, mint a korszakot meghatározó rettegést és halálfélelmet.

A máig vitatott eredetű bruggei *Utolsó ítélet* triptichon a mennyei harmónia és az Isten nélküli lét közötti különbségre figyelmeztet. A középső táblaképen külön egységként látható a megdicsőült Krisztus, liliummal és karddal, vagyis az ártatlanság és a büntetés szimbólumaival.

A *Túlvilági látomások* négy táblaképéből kettőt tekinthetünk meg a tárlaton. Az *üdvözültek mennybemenetele* és *A pokolba vezető folyó* felerősítik azt a páli megállapítást, hogy „a bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet” (Róm 6,29).

A *Szentek élete* teremben az életükkel példát adó emberek állnak a középpontban. Itt kapott helyet a *Keresztelő Szent János a pusztában*, és idekerültek a Szent Antalról készült alkotások, a *Szent Kristóf* vagy a *Szent János evangélista Patmosz szigetén* című festmények. Utóbbi műről több érdekes részlet is megemlíthető, itt azonban csak egy motívumot emelek ki. A *Jelenések* könyvét éppen lejegyző János ájtatos tekintettel néz, miközben mögötte, a kép jobb alsó sarkában megjelenik egy boschi lény, aki meg akarja gátolni őt a szent szöveg leírásában. Stephan Kemperdick, a Berlini Állami Múzeumok művészettörténésze így vall erről a kiállítási albumban: „A teremtmény itt már épp az írószerszámok felé lopódzik, de a szent szimbolikus állatától, az éber sástól megriadva elejti vaskampóját.” Vagyis a kísértés az ember legájtatosabb, egyben legszentebb pillanatában is jelen lehet.

A kép hátoldalán látható a *Jelenetek Krisztus szenvedéstörténetéből* című alkotás. Fő motívuma a pelikán – a középkori művészetben Krisztus kereszthalálának szimbóluma –, amely önfeláldozó szeretetéből adódóan feltépi az oldalát, hogy gyermekeit saját vérével táplálja.

A *Jézus követése* szekcióban olyan művek szerepelnek, mint az *Ecce Homo* vagy a *Királyok imádása*. Utóbbi munkáról Larry A. Silver művészettörténész-professzor az albumban szereplő

FOTÓ: STAATLICHE MUSEEN ZU BERLIN | BERLINI ÁLLAMI MÚZEUMOK

Szent János evangélista Patmosz szigetén

tanulmányában megállapítja, hogy az „a németalföldi festészeti hagyományon alapul, amelyet [Bosch] egyidejűleg az emberi gonoszságra és gyarlóságra való számos utalással módosított. Miközben a bölcsek és a pásztorok Jézus születésének első tanúi, egyben a kereszténység üzenetének minden vallásra és minden emberre kiterjedő egyetemességének szimbólumai, a festő egyértelműen a gonosz képviselőiként, de legalábbis gyanút keltő alakokként tüntette fel őket, és a bukott világot ábrázolta az alkotás háttérében is. Isten és az emberiség viszonyának ez a fajta szemlélete fordulópontot jelentett, még egy olyan tradicionális, keresztény festészeti témára vonatkozóan is, mint a háromkirályok imádása.”

A kiállítást látva megállapíthatjuk, hogy az ötszáz éves művek nemcsak művészettörténetileg hatnak a máig, hanem a hit kérdéseit is elevenen és építő kritikával fogalmazzák meg az arra nyitott látogatók számára.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Menny és pokol között. Hieronymus Bosch rejtélyes világa. Budapest, Szépművészeti Múzeum. Nyitva július 17-ig.

Zengő érc, amely Isten dicsőségét hirdeti

Budapest harangjainak nyomában Bajkó Ferencsel

Lehet-e harangokat gyűjteni? Bajkó Ferencnek sikerült. Pontosabban kutatja, felkeresi, dokumentálja az Isten dicsőségét hirdető hatalmas öntvények adatait és történetét, és közkinccsé is teszi tudását. A lelki otthonát a pestszentlőrinci evangélikus gyülekezetben megtalált fiatal ember fizetség nélkül teszi ezt, saját szabadidejét, anyagi erejét áldozva e szolgálatra. Honlapot vezet, könyvet, cikkeket ír, előadásokat tart a témában. Hittel és alázattal beszél harangkutató tevékenységéről, amikor frissen megjelent, Budapest harangjai – A tornyokban rejlő Budapest című könyvével a kézben a lőrinci templomharang mellett ülve eredhettünk vele kis titkok és szent történetek nyomába.

A legenda szerint az első harang a 4. században készült Itáliában. A templomba harangszó hívogat, és mi, evangélikusok minden istentiszteleten, a *Miatyánk* alatt megkondítjuk Isten dicséretére. Az ezeréves hazai kereszténység története, a világegések, a történelem viharai és szélcsendjei egyaránt jól nyomon követhetők harangjaink történetében.

Bajkó Ferenc a Budapesti Corvinus Egyetemen végzett településmérnök-ként, a XVII. kerületi polgármesteri hivatalban építésüggyel foglalkozik. Emellett

harangozó is: a pestszentlőrinci evangélikus templomban gyakran ő indítja el a szerkezetet. Érdekes út vezetett ide: „A családban talán egy evangélikus dédapám volt, és valójában csak a nagyszüleim gyakorolták hitüket. Tőlük tanultam imádkozni, ők beszéltek nekem Istenről. Bár reformátusként konfirmáltam, nem gyakoroltam a vallást. 2004-ben azonban történtek velem olyan események, amelyek nem tudtam egyedül feldolgozni. Ekkor, húszéves koromban éreztem szükségét, hogy keresztény testvérekre

találjak. Az Úr egy kedves ismerősömön keresztül vezetett el a pestszentlőrinci gyülekezetbe, aminek azóta is tagja vagyok.”

HARANGSZÓ A POSTÁN

Harangszeretete egyidős vele: „Babakocsiban ülő gyermek voltam, nagymammával álltunk sorban a postán, mikor megszólaltak a kispesti katolikus templom harangjai. Annyira megtetszett, hogy attól kezdve mindig kértem: harangozásra menjünk ki! Tizenhat évesen kezdtem el komolyabban foglalkozni a témával: adatokat gyűjtöttem, kikutattam, van-e valami különleges történet vagy felirat, ami a haranghoz kapcsolódik.”

Az évtizedek alatt hatalmas ismeretanyagot gyűjtött össze és tett közzé a honlapján (*Magyarharangok.hu*), a CD-melléklettel kísért könyvében és számos előadásán, publikációjában. Szolgáltatást végez, Isten és emberek örömeire.

„Ezt a gyűjtést ki-ki hobbiból, lelkesedésből csinálja a főállása mellett. Két elődöm hatott rám e téren. Néhai dr. Patay Pállal tizenhat éves koromban találkoztam. A hazai harangtudomány legnagyobb alakja akkor nyolcvanhét éves volt. [Veled készült interjúnk *Harangot lelt a régész* címmel az *Evangelikus Élet* 2018/1–2. számában és az *Evangelikus.hu* portálon is olvasható. – A szerk.] Pali bácsi nagy szeretettel fogadott. Hatalmas tudású, bölcs, alázatos ember volt. Tanácsára a korábbi, levelezés útján folytatott gyűjtőmunka helyett elkezdtem fölkéredzkedni templomtornyokba. Eleinte fényképeztem, felírtam a feliratokat, most már harangvideókat is készítek. A másik személyiség Várady József református lelkipásztor volt, aki saját költségén könyveket adott ki református templomokról. Ezek gyerekkorom kedvenc kötetei voltak. Az volt az álmom, hogy ha felnövök, én is könyveket fogok kiadni.” Az álom idén vált valóra.

Bajkó Ferenc több mint hatszáz – különböző felekezetekhez tartozó – templom tornyában járt eddig. Fontos üzenete a munkájának, hogy a harang nem csak egy tárgy: Isten dicsőségét hirdeti évezredek óta. Szava imádságra, áhítatra szólít. „A harangkutatáshoz ennek tudatában lehet és érdemes hozzákezdeni. A harangok Isten tulajdonai, Istennek szenteljük őket, Isten dicsőségéért vannak. Történetük mind egy-egy kis titok, amit Istennek az itteni földi tulajdonából, dicsőségéből összegyűjtöget az ember” – szól Bajkó Ferenc hitvallása.

Frissen megjelent könyve nem lezárása valaminek: bőven lehet folytatni, van mit kutatni Budapest és az ország harangjaival kapcsolatban. Ferenc most is folyamatosan járja az országot, honlapja egyre frissül. „Azért Budapestről írtam a könyvet, mert így egy kompakt területi egységet mutathattam be. Remélhetőleg lesz a könyvnek folytatása” – bizakodik.

FAGYÖKEREK KÖZÉ REJTVE

Hogy melyik lehetett az első magyar harang, azt nehéz megmondani, mert a török hódoltság előtti időkről vajmi kevés forrás maradt fenn. De ismerjük egy korai harangöntő nevét: Henriknek hívták, Budán működött. A Budapesten

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

fellelhető legrégebbi harang a margitszigeti kápolnában található; minden délben szól! „Az 1400-as években készült, egy fa gyökerében volt elrejtve. Valószínűleg a törökök megérkeztek elásták a harangokat. Remélték, hogy véget ér a veszedelem, hazatérhetnek, s kiáshatják. Ám erre százötven évig nem kerülhetett sor... A legrégebbi magyarországi evangélikus harang, a szügyi templom kisharangja is ilyen regényes múlttal bír.”

Hazánkban a legnagyobb a Szent István-bazilika nagyharangja: kilencezerkétszázötven kilogrammos. Az evangélikus dobogón a békéscsabai áll: több mint háromezer-ötszáz kilogramm. B hangja van, magasabb, mint a sopronié, mely kilogrammban mérve könnyebb, és A hangon szól. A kétezer kilogrammos nyíregyházi nagyharang a harmadik.

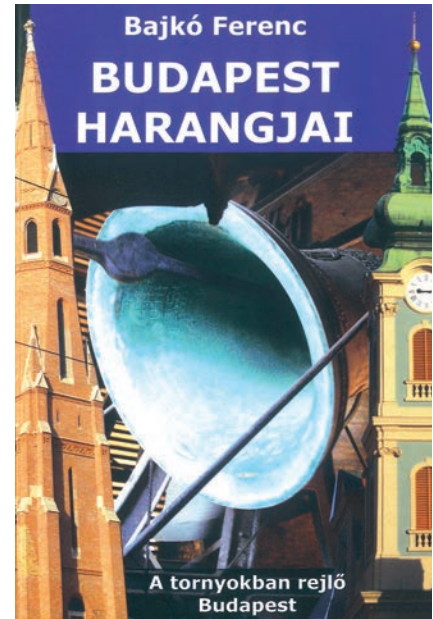
Kuriózum, hogy több evangélikus templom harangján látható Luther Márton ábrázolása. Ilyen a budavári templom középső harangja, illetve a kispesti evangélikus templom legkisebb harangja is.

ELTÜNTETETT FELIRAT

Végül budapesti harangsétára indulunk. A legrégebbi budapesti evangélikus harang a rákosszentmihály-sashalmi gyülekezet templomának tornyában van: 1788-ban készült. A cinkotai evangélikusoktól kapták ajándékba. Ha már Cinkotán járunk: az ő harangjaikon jól látszanak a történelem viharai. A legnagyobbat tizenháromszor öntette újjá a gyülekezet, legutóbb 1989-ben. Érdekes a kispesti evangélikus templomé, amely Thököly Imre emlékére készült. Az egyetlen templom, amelynek négy harangja volt, és ezeket egyszerre szentelték fel 1928-ban. Ez Budapest történetének leggrandiózusabb harangszentelése volt.

„A mi harangunk is érdekes – mondja Bajkó Ferenc. – Pestszentlőrincnek 2013-ig nem volt harangja, a szomszédos református templom harangszavára vonultunk be az istentiszteletre. Annak ellenére történt ez, hogy népes és élő hitű evangélikus gyülekezet él ebben a kerületben. Végül a Tolna megyei, elnéptelenedett Üveghuta harangja került ide, amely a németek 1946-os kitelepítésére emlékeztet.

Érdekesség, hogy a budahegyvidéki harang Ordass Lajos emlékét idézi: a mártír püspököt és ezt a harangot is ugyanakkor némították el gyülekezetében; e párhuzam miatt kapta a harang

Bajkó Ferenc: Budapest harangjai – A tornyokban rejlő Budapest. Magánkiadás, Budapest, 2022. Megrendelhető a budapestharangjai@gmail.com e-mail-címen. Ára 3990 forint

az Ordass-harang nevet. A kommunista rendszernek egy kifejezetten harangok elleni döntése volt a gellérthegy Sziklakápolna harangjátékának elpusztítása.

Budapest történetének legérdekesebb – egyúttal az első protestáns – harangjai közé tartoznak a Deák téri evangélikus temploméi. Mint ismert, Pesten a 19. században jelentek meg a protestáns harangöntők; az 1800-ban Halléból érkezett evangélikus Eberhard Henrik mester felajánlotta a pesti evangélikus és a Kálvin téri református gyülekezetnek, hogy ingyen megönti a harangjaikat. Ily módon készült három harang a Deák téri evangélikus templom számára.

„Az újpesti harangnak eltávolították a feliratát – meséli Bajkó Ferenc. – Történt, hogy a lelkész német feliratot öntetett bele, de ez a gyülekezetnek nem tetszett. El is tüntették. Tény: 1825-ig szinte minden harangon latin, német felirat állt, de a reformkor szelleme annyira erős volt, hogy ötven-hatvan év elteltével már megbotránkozást keltett egy magyar harangon a német felirat.”

Sajnos napjainkban egyre kevesebb harangszót hallunk, és rövidebb ideig is szólnak a harangok – ennek megváltozott életritmusunk mellett számos oka van. Ferenc mégis biztos benne: száz év múlva is fognak szólni a harangok, és felemelik a lelkünket Istenhez.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Az ukrán–orosz konfliktus ökológiai szempontból

Rögtön az elején leszögezem, hogy nem szeretnék állást foglalni egyik oldal mellett sem. A háború, bárkinek van is igaza, rossz. A háború nem old meg semmit, a végén senkinek sem lesz igaza, csak veszteség van. Nyertes nincs. Pontosan emiatt nehezemre esik az ökológiai károkra írni, hiszen sorra halnak meg vagy szenvednek ártatlan felnőttek, gyerekek. Ukránok és oroszok egyaránt. Nem lehet elmenni a pusztítás mellett, amelyet az ember okoz a háborúban.

Sok más élőlény is szenved, akár a közvetlen hatások miatt, akár majd a hosszú távú következmények miatt. Hogy csak néhány közvetlen hatást említsek, a folyamatos bombázások és a hatalmas katonai járművek komoly légszennyezettséget okoznak, nem csak Ukrajna területén. Az ivóvíz sok helyen szennyezetté vált a tárolók vagy a vízvezetékek sérülései miatt. Mindez nemcsak ránk, emberekre, hanem az élővilágra is hatással van.

Az atomerőművek támadásáról most nem is beszélek, remélhetőleg elkerüli a világ az ezzel járó katasztrófát. Ukrajnában több olyan kohászati üzem, gyár, energiaszolgáltató működik, amelyeket támadás ért, vagy elfoglaltak. Egy támadás esetén ezekből is rendkívül nagy mértékű szennyeződés juthat a környezetbe. Ráadásul a donyecki régióban már a 2014-es konfliktus óta vannak gondok a víz szennyezettségével, mivel a megsérült üzemekből a talajvízbe is szivárgott káros anyag. „Donbász ökológiai katasztrófa szélén van a levegő, a talaj és a víz szennyezése miatt, és ennek okozója a nagy erejű bombázás – mondta Leila Urekenova, az ENSZ környezetvédelmi programjának elemzője. – Sürgősen szükség van ökológiai monitorozásra, a fegyveres konfliktusból eredő környezeti kockázatok felmérésére és a minimalizálásukra.”

A gyakori ágyúzás, bombázás és a taposóaknák használatának elterjedése a klímaváltozás szárító hatását tovább sú-

lyosította, emiatt 2014 óta a térségben egyre gyakoribbá váltak az erdőtüzek is. A jelenlegi, 2022 februárja óta tartó bombázások a városokban élő vadállatok számára egyenlőek a pusztulással. A költési időszakban lévő madarak egyértelműen elpusztultak. Tehát a háború közvetlen hatása az állatok számára is pusztító, de az igazán borzasztó a hosszú távú hatás lesz.

Nem lehet elmenni szó nélkül az állatkeretek, az állatvédők munkája mellett sem. A hírportálok tele voltak, vannak meghatározó képekkel arról, hogy az emberek a legnehezebb helyzetben sem hagyták hátra kiskedvenceiket; az önkéntesek elmondása alapján a Keleti pályaudvaron is a szállítást segítő kisállatboksok számított az egyik legkelendőbb adománynak. A Magyarországon már így is a végsőkig terhelt civil állatvédő szervezetek szintén erejükön felül segítenek az ukrainai kutyák mentésében. Mégis rengeteg háziállat szenved a háború miatt, a haszonállatoktól a kiskedvencekig.

Bejárta a közösségi médiát egy ukrán nő, Nagyzezsda Szuhorukova írása, melyben beszámol arról, milyen is ma Mariupolban, a romos városban egy „kutyasétáltatás”. Mellbevágó képet kapunk a város mostani életéről. Szintén a közösségi médiából értesülhettünk több állatvédő haláláról is, akik épp ételment szállítottak az állatmenhelyeknek. Ilyen például Anasztaszija Jalanszkaja is, akit március 5-én öltek meg. Kijevben az állatkeret dolgozói az életüket kockáztatva a helyükön maradtak, hogy ellássák az állatokat, amíg tudják. Néhány nagy állatot sikeresen kimenekítettek, de így is sok állat éhez, szomjazik. De azt is jó tudni, hogy még ilyen helyzetben is vannak emberek, akik küzdenek az értelmetlen pusztítás ellen, és életet mentenek.

Imádkozzunk értük és minden szenvedő lélekért ebben a borzalomban!

■ SISZER VERA

Az írás eredetije a Kőbányai Harangszó 2022/2. számában jelent meg.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: VAÐIM GHRIDA / AP

Diakonisszaintézet Pozsonyban

A magyarországi evangélikusok első anyaháza

A pozsonyi evangélikus diakonissza-anyaház, kórház és árvaház épületegyüttese

FOTÓ: DE.WIKIPEDIA.ORG

A pietizmus, valamint az ébredési mozgalmak hatására a pozsonyi evangélikusok köreiben már a 18. században születtek kezdeményezések a szeretetmunka megszervezésére. A helyi német gyülekezet jó kapcsolatot ápolt a németországi anyaházakkal. Ezek mintát jelentettek a pozsonyi evangélikusok számára, akik az adományoknak köszönhetően – az első világháború kitörése előtt csupán néhány hónappal – felszentelhetők diakonisszaintézetüket.

A pozsonyi evangélikus szeretetmunka anyagi megalapozója a Jeszenák család volt. Az általuk még 1750-ben alapított „alumneum minus” bentlakásos intézetként tíz tanuló ingyenes ellátását biztosította a városban.

A dunántúli pietizmust képviselő Carl Eugen Schmidt (1865–1948) pozsonyi és Scholtz Ödön (1869–1948) ágfalvi lelkész a Lipcsei Misszió felekezet-központúságát szem előtt tartva képzelte el a hazai diakónia kiépítését. Az August Hermann Francke német lelkész, teológus (1663–1727) által 1695-ben alapított hallei ár-

vaházat tekintették mintának, amelyben a pietista szellemiség jegyében nevelték a gondozottakat. Schmidt emellett a Pozsonyban kibontakozó pietizmus két fő képviselőjének, Bél Mátyásnak (1684–1749) és Friedrich Wilhelm Beernek (1691–1764) az életművét tekintette követendő példának az evangélikus nevelésügyben. Mindkét lelkész az evangélikus hit terjesztését helyezte előtérbe, azaz nem a felekezetközi, hanem a tisztán evangélikus missziói irányt képviselték.

Schmidtre nagy hatást gyakorolt Theodor Fliedner (1800–1864) és Wilhelm

Löhe (1808–1872) evangélikus lelkész munkássága, akik megteremtették az evangélikus misszió alapjait, és elindították a németországi Kaiserswerthben, illetve Neuendettelsauban a diakonisszák képzését. Utóbbi anyaházba Schmidt 1891-ben személyesen is ellátogatott, hogy tanulmányozza az intézet működését.

A Neuendettelsauból Pozsonyba és Ágfalvára érkező misszionáriusok tanácsára Scholtz Ödön felvette a kapcsolatot Szeberényi Lajos Zsigmond (1859–1941) békéscsabai igazgató lelkéssel, az *Evangélikus Egyházi Szemle* című folyóirat kiadójával. Ez tekinthető a nyugat- és a délkelet-magyarországi, német, szlovák és magyar ajkú missziói és diakóniai törekvések első találkozási pontjának. Békéscsabán azonban csak később, 1931-ben alapította meg Szeberényi Gusztáv igazgató lelkész (1890–1941) az evangélikus diakonissza-anyaházat. ►

Betegápoló diakonisszák a negyvenes évek elején

AZ ELSŐ LÉPÉSEK

A pozsonyi evangélikus szeretetmunka megszervezésében Viktor Freytag lelkész (1843–1890), majd utódja, Gustav Ebner (1846–1925) is részt vett. Utóbbi 1890. október 5-én határozattal indítványozta a pozsonyi diakonisszaintézet megalapítását. Ennek alapjait a gyülekezet tagjai, köztük a városi nagypolgárok, a módos arisztokrata nőegyleti tagok, valamint a kereskedők adományai teremtették meg. Az alapítás során fontos volt még a német minta követése, az arisztokraták és nagypolgárok szerteágazó ismeretsége, valamint az értelmiségi réteg nagyarányú jelenléte is.

Gustav Ebner fontosnak vélte a külföldi kapcsolatok ápolását, így azonnal megkereste Ludwig Schwarz gallneukircheni (Ausztria) esperest, majd 1891. augusztus 2-án szerződést kötött vele. Az okiratban foglaltak lehetővé tették a korábban Gallneukirchenben szolgáló két diakonissza, Teresa Maier és Ida Säaf áthelyezését. Utóbbi nővér helyére később Elisabeth Obermeir bécsi diakonissza érkezett, aki 1892-től már főnöknőként vezette a pozsonyi intézményt.

A pozsonyi diakonisszák ápolónői képzése a helyi evangélikus kórházban zajlott, míg a sebészeti tanfolyamot Stuttgartban végezték. Házi rendjükben a német anyaházak mintáját követték. Az intézet első öt diakonisszáját 1895-ben szentelték fel.

A DIAKONISSZÁK MUNKATERÜLETEI

Pozsony első külső munkaadóállomása 1895-ben Sopronban létesült; az evangélikus gyülekezetben, az árvaházban és a teológusotthonban először két nővér látta el a feladatokat. 1898-ban a diakonisszák a fiúárvaház működtetését is átvették. A gyermekek gondozásával 1899. szeptember 1-jétől Michael Kovarik diakonust bízták meg, aki a neuendettelsaui intézetben szerzett képesítést. Mellette

egy diakonissza látta el a háztartási teendőket.

A nővéreknek biztosított kedvezményes vasúti jegy megkönnyítette az utazást, és hozzájárult a külső munkaadóállomások bővüléséhez. A diakonisszák Eperjesen (Prešov, ma Szlovákia), Roznyón (Rožňava, Szlovákia), Kőszegen és Pinkafőn (Pinkafeld, Ausztria) jórészt magánápolással foglalkoztak, valamint a városi iskolában és a kézművesiskolában tanítottak. Feladatuk a vallásos iratok és Bibliák árusításával egészült ki, valamint menedékházat is létesítettek az adományokból, amelyekből a szegények segélyezésére is telt. Munkájukat a férfiak és ifjak egyesülete, a hajadonok füzere, valamint a lelkészek és más egyháztagok támogatták, jórészt pénzádományokkal. A nővérek emellett segítették a pozsonyi gyülekezet munkáját is. Ellátták az anyaintézet háztartási teendőit, valamint csatlakoztak az aggok házában zajló idősgondozáshoz.

A nyugalomba vonuló Elisabeth Obermeir után 1902-től a Neuendettelsauból kiküldött, cipster (szepességi német) származású Mathilde Billnitzer töltötte be a főnöknői tisztséget egészen 1945-ig. Az ő életét tekintve külön érdekesség, hogy húga, Julianne Billnitzer és unokahúga, Mathilde Zimmermann is diakonissza volt.

1903-tól a diakonisszák a lőcsei Herrmann Gusztáv Kórházban láttak el ápolónői és műtősnői feladatokat. 1904-

A külső szolgálati helyek egyike, a modori árvaház

FOTÓK A SZLOVÁKIAI ÁGOSTAI HITVALLÁSÚ EVANGÉLIKUS EGYHÁZ KÖZPONTI LEVÉLTÁRÁBÓL (ECAVY ÚÁ)

Konyhai szolgálat az anyaházban

ben Modor (Modra, Szlovákia), Locsmánd (Lutzmannsburg, Ausztria) és Késmárk is szolgálati helyé vált. A legutolsó újonnan létesült állomáshely Drétoma (Drietoma, Szlovákia) volt. Ott is betegápolást végeztek a nővérek. A diakonisszák létszámbeli növekedése Pozsonyban helyhiányt idézett elő, ezért 1907-ben határozatot adtak ki, melyben szorgalmazták egy nagyobb épület létesítését.

1909-ben újabb munkaállomás létesült Iglón, majd ezt 1910-ben Torzsa (Savino Selo, ma Szerbia), Győr és Budapest követte. Az utóbbi két helyszínen zajló szolgálat megteremtette az újabb központokként működő evangélikus anyaházak létrehozásának alapjait, hiszen Győrbe 1909-ben érkezett Pozsonyból az első két diakonissza nővér, Huber Etelka és Frühwirth Augustza. 1911-ben a rozsnói munkaállomást bezárták.

Az adományoknak köszönhetően a pozsonyi gyülekezet kiírhatta a diakonissza-anyaház új épületének létesítését célzó pályázatot. Győztese Schmidt D. Gyula budapesti építész lett. Az alapkőletételre 1912 őszén került sor. Az építkezés két éven belül lezajlott, az intézetet az első világháború kitérése előtt alig pár hónappal, 1914. május 3-án szentelték fel, a szertartást Baltik Frigyes püspök vezette.

HÁBORÚBAN ÉS BÉKEIDŐBEN

Az első világháború alatt a nővérek többsége a hadikórházban végzett ápolónői feladatokat, míg mások az inségkonyhán segítettek. Amikor a trianoni egyezmény értelmében 1920. június 4-én Pozsonyt elcsatolták Magyarországtól, a diakonisszaszolgálat fejlődése megtört, hiszen a győri anyaházzal megszakadt a kapcsolat, az ott szolgáló nővéreket pedig visszarendelték Pozsonyba.

A húszas években a pozsonyi diakonisszák főként a helyi anyaházban, valamint a hozzá tartozó intézményekben, illetve a gyülekezetben láttak el feladatokat. A harmincas években a nővérek szeretetmunkája továbbra is Pozsonyban, valamint Lőcsén zajlott. A második világháború kitérésével többnyire ismét a hadikórházakban végeztek ápolói vagy műtősnői feladatokat.

A húszas-harmincas években zajlott nemzetiségi konfliktusok miatt Magyarországra távozó magyar diakonisszák után a szlovák nővérek is átléptek a lipótszentmiklósi (Liptovský Mikuláš) szlovák nyelvű intézménybe, amely a felerősödő szlovák autonómiatörekvések eredményeként 1935-ben önálló anyaházzá vált. Később, 1939-ben hivatalosan is meg-

alakult a szlovákiai ágostai hitvallású német ajkú evangélikus egyház. 1945 előtt egy ideig a pozsonyi, akkor már főként német ajkú anyaház nem is akart szlovák lányokat felvenni. Szükség esetén a két intézmény egymásnak közvetítette német és szlovák diakonisszáit. A legjelentősebb közös munkaállomásként a lőcsei Herrmann Gusztáv Kórházat tartották számon.

A második világháború után csupán néhány idős német diakonissza maradt Pozsonyban, így 1945-ben a szlovákiai német diakóniai szolgálat véget ért. A pozsonyi anyaház a Spolok slovenskej evanjelickej diakonie [Szlovák Evangélikus Diakóniai Egyesület – a szerk.] hatáskörébe került. A csehszlovákiai németeknek a második világháborút követő kitelepítése során az idősebb pozsonyi nővérek közül néhányan a szeretetotthonban kaptak helyet, és megkapták a szlovák állampolgárságot. A többi diakonissza azonban Gallneukirchenbe költözött, és az ottani anyaházban élt egészen haláláig.

■ KONDOR BOGLÁRKA

A szerző az Evangélikus Országos Múzeum múzeum-pedagógus-tárlatvezetője, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója

Az éneklés vigasztalás és erőforrás

Cikket írni a húsvéti időben, Jubilate és Cantate vasárnapjára – ennél örömtelibb feladatot nem is kaphat az ember, főleg, ha a Cantate rovat vezetője. De létezik-e ma hiteles örvendezés, ujjongás? Sikerülhet-e elkerülni a közhelyeket, nem válik-e minden vigasztalás banálissá? Erről a küzdésről szól minden napom.

Nem csupán az immár két hónapja tartó orosz–ukrán háború hírei hatnak bénítólag az amúgy is sok tennivalóval és felelősséggel terhelt mindennapokban. Tehetetlenség nyomaszt, amikor emberi drámák zajlanak körülöttem: a számomra fontos

Liturgikus könyv szóhasználatával: „Ujjongj Istennek, egész föld! Zengjétek dicső nevét! Magasztaljátok nagy dicsőségét!”

Ha ennyi volna, lehet, hogy nem tudnánk mit kezdeni vele nehéz helyzetekben. De a zsoltár folytatódik: „Mert meg-

mennyekben! / Ha szenvedünk, türelmet adj, / Jó s balsorsban velünk maradj!” (EÉ 72,4) „Az Úr erőtlenben erős, / Ne feledd, ő él benned!” (EÉ 225,3) „Isten nékem erőm, bizodalmam, / Nyugodalmam, / Sújtson bár sok fájdalom. / Én hatalmában / Bízom s oltalmában / Éltem folytában.” (EÉ 338,1)

Az énekszövegek kimondása személyes hitvallás lehet. Az éneklés pedig vigasztalás és erőforrás: megélni az éneklés fiziológiai örömét, a levegővételt és a kifújást – ez maga az élet.

Még nagyobb ajándék, ha ez az öröm többeket elér. Dolgozó, családos emberek komoly áldozatot hozva énekelnek a nagyheti istentiszteleten: „Ki a keresztfán kezdet kitárván mind ez világot magadhoz vontad.” (GyLK 785) Hosszú hetek munkája nyomán az ifjú lelkész ajkán megelevenedik húsvéthajnal gyönyörű tétele: „Mert mit ért volna nekünk megszületnünk, ha a megváltás nem ér el minket.” (*Exultet*) Kamaszok vállalják a korai kelést, hogy hirdessék: „Üdvöz légy, fényes nap, tiszteletre méltó, / Melyen az Úr Krisztus legyőzi a poklot.” (GyLK 637) A megváltás örömhírének éneklésével megvigasztalva eszköze lehetek mások vigasztalásának.

Így jutunk el Cantate vasárnaphoz, melynek zsoltára: „Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodákat tett! Szabadulást szerzett jobbja, az ő szent karja.” (Zsolt 98,1) Vagy: „Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodákat tett, és jobbja szabadulást szerzett!” (LK) Ebből a zsoltárversből is megérthető: nem elég, ha a zene, az éneklés csak gyönyörködtet. Luther Márton szerint igazi funkciója az, hogy Krisztusra vonatkozzon, a megváltás fölötti örömet hirdesse (ezt fejtí ki a Babst-énekeskönyv előszavában).

Ezért: „Nagy örömmel vigadozzunk / Jézusunk győzelmében! / Feltámadott a mi Napunk / Tündöklő, tiszta fényben. / Kegyelme a napsugár, / S ha szívünk be-ragogyta már, / Bűn éjjelének vége! / Hal-leluja!” (EÉ 215,5)

■ ECSEDI ZSUZSA

KÉPINKILUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: ZAC DURANT / UNSPLASH.COM

közösség vezetői nem találnak hangot egymással, és kenyértörésre kerül sor; egy ismerős családban a gyermekek esközzé válnak a volt házastársak csatájában; kedves rokon szenved az elviselhetetlen fájdalomtól, és küszködik a magyar egészségügy útvesztőiben.

Jób barátai hét nap és hét éjjel ültek szótlanul a szenvedő mellett (Jób 2,13), Jézus megrendült lelkében Lázár sírjánál (Jn 11,33). Nem találok a szavakat: csak a sírás marad? Micsoda ajándék, hogy többször megtapasztalhattam: ha nincs saját szavam, van honnét kölcsönözni! Jubilate vasárnap névadó zsoltára: „Örvendj, egész föld, az Istennek! Zengjétek dicső nevét, dicsérjétek dicsőségét!” (Zsolt 66,1–2) Vagy a

próbáltál minket, Istenünk, megtisztítottál, mint az ezüstöt. Hálóba kerítettél minket, nehéz terhet raktál a hátunkra. Embert ültettél a nyakunkra, hol tűzbe, hol vízbe jutottunk, de kivezettél, és felüdültünk.” (Zsolt 66,10–12) Képes vagyok-e a saját mélypontjaimat úgy megélni, hogy tudván tudom, van kiút? És képes vagyok-e erről másoknak bizonyosságot tenni? „Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.” (Zsolt 66,20)

Nemcsak a zsoltárok jelenthetnek gyógyírt, hanem értékes énekeink is. „Te hozzád vinnék, Istenem, / Most minden fájó terhet. / [...] Imádság élő Lelkével / Te töltsd be kéré szívem!” (EÉ 87,1) „Te szent akarated legyen / E földön, miként

Nem engedhetjük meg magunknak a „zárt kapus mérkőzéseket”

Egyházunk médiamunkájáról röviden

Egyházunkban a húsvét utáni második vasárnapot sajtóvasárnapnak is nevezük. Ennek apropóján ültünk le beszélgetni magazinunk főszerkesztőjével, Kézdi Beátával, Írónád díjas újságíróval, aki 2020 vége óta az Evangélikus Információs Szolgálat főszerkesztője is. Mivel közvetlen munkatársak vagyunk, az interjú tegeződös formában készült.

– Mielőtt az *Evangélikus Élethez* kerültél, a világi sajtóban dolgoztál. Hol szereztél újságírói tapasztalatokat?

– A Pázmány Péter Katolikus Egyetem bölcsészkarán, magyar-kommunikáció szakon végeztem, de megszereztem a pedagógiai diplomát is. Az egyik tanárom jóvoltából az egyetem alatt gyakornokként bedolgoztam a Petőfi rádió többféle magazinműsorába. Azonban mire visszatértem egy év berlini nyelvtanulás után,

átalakították a rádiót, így nem tudtam folytatni az ottani munkát. Az Ökumenikus Segélyszervezetnél tettem egy kis, de annál hasznosabb kitérőt, ahol egy ifjúsági programban kamatoztathattam a kommunikációs és pedagógiai ismereteimet. Onnan kerültem a *Heti Válasz* újságíróműhelyébe, nem sokra rá pedig megpályáztam egy általuk meghirdetett állást, és a legnagyobb örömeimre felvettek munkatársnak. Az online és a print

szakma alapjait és fortélyait ott leshettem el, de azóta már dolgoztam a Mária Rádióban, a Klasszik Rádióban és a *Kultúra.hu*-nál is.

– Az *Evangélikus Élet* – akkor még *hétlappal* – nagy átalakítás előtt állt, amikor 2015 novemberében az egyházi sajtóhoz kerültél.

– Az egyházvezetés és az illetékes médiavezetők a régi, berliner típusú, tizenhat oldalas, kihajthatós újságot 2016 januárjától fel szerették volna váltani egy korszerű színes magazinnal, ezzel is nyitva az idősebbek mellett a fiatalabb olvasók, a családostok felé. Ehhez a feladathoz kellett egy főállású újságíró, és rám gondoltak. Eleinte nemcsak a printbe írtam, hanem a *Kötőszó* evangélikus közéleti blog egyik szerkesztője is voltam.

– Aztán kineveztek magazinszerkesztőnek.

– Az újság átalakítása során az oldalak felére magazin anyagok kerültek, egynegyedét a lelki útvalót nyújtó tartalmak tették ki, mint például *A vasárnap igéje* vagy az *Új nap – új kegyelem* és az *Oratio oecumenica* rovat, míg a fennmaradó negyedén az egyházi eseményekről szóló hírek és tudósítások anyagai voltak olvashatók. Ez utóbbiak hírszerkesztője lett T. Pintér Károly, a „magazinos” felület felelőse én lettem 2016 júniusában, a főszerkesztői székben pedig Illisz László ült. A megújulás egyik célja az volt, hogy modernebb, tetszetősebb kivitelben, minél színesebb formában mutassuk be egyházunkat, az egyházban élőket, közösségeinket, azokat, akikre büszkék vagyunk. Ugyanakkor az aktualitásokra is reagálva egyfajta kapaszkodót, iránymutatást adjunk. Az evangélikus nyitottságra jellemzően továbbra is fontos szerepet kaptak a kulturális tematikájú cikkek. ▶

– Illisz László távozásával először megbízott felelős szerkesztő, majd az *Evangélikus Élet* főszerkesztője lettél. Mik a fő szerkesztői elveid?

– A kezdetek óta az a cél lebegett a szemem előtt, hogy egy olyan újságot csináljunk, amelyet örömmel vesz kezébe a középiskolás korosztálytól a százéves olvasóig minden evangélikus, mert talál benne legalább két-három olyan cikket, amely hozzá szól, amely által gazdagodik a személyes vagy a hitélete. A visszajelzések alapján nagyon sok esetben ez sikerül is. Külön öröm volt például, amikor pedagógusoktól, hitoktatóktól érkezett üzenet, hogy egy-egy cikket milyen jól tudtak használni a tanórán. A magazin másik fő feladatának az evangélikus identitás erősítését tartom, hiszen rólunk szól. Igyekszem ezt minden fórumon elmondani. Nagyon szeretném elérni azt, hogy a lelkészek ne csak hirdessék, hogy az iratterjesztésben kapható az *Evangélikus Élet*, hanem hívják is fel a figyelmet egy-két cikkre. Számos helyen javasoltam már azt is, hogy keresztelőkör, konfirmációkor vagy esküvők alkalmával az emléklapok mellé az *EvÉlet* aktuális számát is adják oda emlékebe, afféle „időkapszulaként”.

– Mennyire van erre nyitottság?

– Hát, kell még egy kis idő... Jó érzés tudni, hogy sok lelkészünk szereti és fontosnak tartja egyházunk egyetlen magazinját. Olvassák, ajánlják, bibliaórán

is használják. Ugyanakkor szomorúan tapasztalom, hogy jó néhány gyülekezetben a gyülekezeti tagokhoz még mindig nem jutott el a híre annak, hogy van egy olyan evangélikus színes újság, amely talán egy-egy nehezebb élethelyzetben kapaszkodót nyújthat. Pedig például a pandémia idején kifejezetten ügyeltünk arra, hogy a magazin tartalma megerősítést hordozzon, hogy az akkor még egy teljesen ismeretlen világjárvány idején is tudjuk, kihez tartozunk, kinél van a menedékünk.

– Az újság magazinná válását megelőzte az egyházi sajtó átalakítása. Méréföldkőnek számít az *Evangélikus Információs Szolgálat*, röviden *EISZ* életre hívása. Mit kell tudni ennek működéséről?

– Az *EISZ* a Magyarországi Evangélikus Egyház médiamunkaágát, hivatalos kommunikációját és sajtómunkáját működtető, teljes körű médiaszolgáltató és újságíró-szervezet, amely egyházunk Luther Kiadójának egyik szervezeti egysége. 2015-ben alakult azzal a céllal, hogy az egyházban összehangoltan folyjon a sajtómunka. Munkaágai közé nemcsak a nyomtatott sajtó tartozik, hanem a Kossuth rádió *Evangélikus félórájának* műsortartalma, illetve az online felületek is – így egyházunk hivatalos honlapja és hírportálja, az *Evangélikus.hu* honlap, valamint a már említett *Kötőszó* blog is. Idén új területtel gazdagodtunk: elindult az evangé-

likus Spotify-csatornánk *Kötőszó* néven. Emellett mi kezeljük az egyház és a *Kötőszó* Facebook- és Instagram-oldalát, valamint a YouTube-csatornáját is.

– Csaknem két évvel ezelőtt lettél az *EISZ* főszerkesztője is. Milyen tapasztalataid vannak e területen?

– Nagyon pozitívak. A munkaágak vezetőivel és az újságíró munkatársakkal minden héten tartunk értekezletet, amelyen átbeszéljük az előttünk álló egyházi eseményeket, illetve az orgánumok készülő tartalmait. Összehangoljuk és delegáljuk a feladatokat, egyeztetjük a határidőket, ami a humán erőforrás szempontjából is nagyon fontos. Ugyanis sajnos még mindig nem vagyunk elegenden. Hálás vagyok a munkatársaimért, akik egy-egy anyagot két-három felületünkre is elkészítenek, így például egy interjút nemcsak a Kossuth rádióban, illetve a Spotify-csatornán lehet rövidebben-hosszabban meghallgatni, de az írott változata is gyakran megjelenik az *Evangélikus Életben*, amelyet később átvesz az *Evangélikus.hu* vagy a *Kötőszó* blog. Tapasztalatunk szerint mindegyik felületnek többségében más a hallgató- vagy olvasóközönsége, így sokkal szélesebb körhöz eljutnak az anyagaink. Főként, ha világi médiumok is átveszik őket – erre is rendszeresen sor kerül.

– Az utóbbi években több személyi változás is történt az *EISZ* berkeiben. Vegyük sorra ezeket.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

– A tévés műsorok szerkesztője, Nagy László 2021-ben ment nyugdíjba. Helyét Horváth-Bolla Zsuzsanna, az *Evangelikus.hu* korábbi felelős szerkesztője vette át, így ő most már a köztelevízió vallási műsorainak csapatát erősíti. Az új honlapszerkesztő Vitális Judit lett, aki azonban nemcsak az egyházi honlapért felelős, hanem az *Evangelikus Élet* hírszerkesztői feladatait is ellátja, mivel T. Pintér Károly szintén nyugdíjba ment. Az EISZ nyugalomba vonult operatőre, Győri András Timóteus utóda a fotósunk, Magyarai Márton lett. Nemcsak azért vagyok hálás, mert nem maradtak betöltetlenül ezek a pozíciók, hanem azért is, mert olyan munkatársakkal dolgozhatom akár az EISZ-en belül, akár a magazin szerkesztőségében, akik lelkiismeretesen, magas színvonalon, az ügy iránt maximálisan elkötelezve végzik feladatukat. Ezért is szomorít el az, hogy az egyházban sok emberhez nem jut el a munkánk gyümölcse. Fontos lenne felismerni és elismerni, hogy tájékoztatunk, identitást erősítünk, közösséget építünk, erre pedig az egyháznak szüksége van. Ha ezt a csatornát, munkaágot a közösség tagjai nem erősítik, azaz nem hirdetik, és nem szólnak egymásnak a megjelent cikkekről, utólag is meghallgatható, visszanezézhető műsorokról, akkor a médiazajban elvész az üzenetünk. Az a közösség, amely nem tartja fontosnak az identitását, szétmorzsolódik.

– Nemcsak a magazin, de az *Evangelikus Információs Szolgálat* is a Luther Kiadó égisze alatt működik. Milyen kapcsolat van a könyvkiadás és a sajtómunkaágak között?

– E téren is a szoros együttműködés jellemez minket. Egyházunk egyetlen kiadója színvonalasabbnál színvonalasabb kiadványokat jelentet meg – nem csak teológiai témában. Bőséges a kínálat például a lelkiismereti irodalom terén, az evangélikus hírségekkel készült interjúkötetekkel pedig a nem egyházhoz tartozók figyelmét is felkelthetjük. Nekünk pedig, akik nem a könyvkiadás területén dolgozunk, kötelességünk egyházunk könyvkiadójának termékeit a sajtó eszközeivel bemutatni, a szélesebb olvasókörrel megismertetni. Így nemcsak a Luther Kiadó közösségi felületein, hanem az egyház egyéb más sajtófelületein szintén láthatók a könyvbemutatóinkról készült videófelvételek, olvashatók a könyvajánlók és szerzőkkel készült interjúk. Kulisszatitok, de annyit talán elárulhatok az olvasóknak, hogy egy

FOTÓ: SZABÓ DÁVID KÁROLY

könyvet nem elég egyetlenegyszer ajánlani. Hiszen lehet, hogy a téma elsőre nem fog meg valakit, azonban a kötet szerzőjével vagy szerkesztőjével készített interjút olvasva máris újabb aspektusok mutatkoztak meg, és talán éppen ezáltal keltjük fel valakinek az érdeklődését a könyv vagy egyházunk iránt. Nem engedhetjük meg magunknak a „zárt kapus mérközéseket”, nem ez a feladatunk.

– A főszerkesztői feladataid mellett milyen sűrűn tudsz írni?

– Egyre ritkábban, hiszen a negyvennyolc oldalas magazin összeállításán túl a *Kötőszó* blog tartalmainak szerkesztése, a podcastadások lehallgatása és más EISZ-es teendők mellett ritkán jutok „terepre”. Bevallom, sokszor azért kell írnom, mert kiesik egy-egy anyag, vagy rövidebbet írt a szerző vagy nem olyan minőségűt, így az üres oldalra magamat „ugrasztom”. Ilyenkor rendszerint az én kedvenc témámmal, a színházzal, azaz annak ajánlójával gazdagodik a magazin. De természetesen csak olyan darabról írok, amelyet tényleg jó szívvel ajánlok. Nem az oldal feltöltése a cél, hanem az olvasóé.

– Melyik sajtóműfaj a kedvenced?

– Nagyon szeretem az interjú műfaját, hiszen mindig izgalmas egy-egy interjúalanyt, az ő ügyét, történetét érdekesen, új szempontokat megmutatva előhívni. Mégis a riport áll hozzám a legközelebb. Amikor úgy írjuk meg a „terepen” látottakat, tapasztaltakat, hogy az olvasó is azt

érezze, velünk járta be az adott vidéket, ismerte meg a beszélgetőpartnereinket, az ott zajló eseményeket – legyen az éppen a háborús határ mentén evangélikusok által megszervezett segítőmunka vagy egy óraszíjkészítő manufaktúra, amelynek evangélikus házaspár a tulajdonosa.

– Ez utóbbi riportod *Az Úr folyamatos iránymutatásával* címet viselte, magazinunk 2021. szeptember 19–26-i számában jelent meg, de online is elolvasható az *Evangelikus.hu* honlapon. Egyházunk sajtóbizottsága idén másodszor osztotta ki a Bornemisza Péter-, illetve Írónád díjat. Az április 22-én tartott átadóünnepségen ezen írásodért te vehetted át az Írónád díjat, amelyre azokat az evangélikus egyházi médiafelületen 2021-ben közzétett írásokat lehetett jelölni, amelyek az evangélikusság és az evangélikus egyház pozitív megítélését, népszerűsítését vagy missziós tevékenységét segítették elő.

– Őszintén örültem életem első díjának. A riport során Magyarai Márton fotós kollégámmal Dombóvárra látogattunk el Rózsa György bőroraszíj-gyártó manufaktúrájába. A Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye felügyelőjének és feleségének kisvállalkozása hazánk egyetlen – és egyben evangélikus kézben lévő – bőroraszíj-készítő cége, tíz család megélhetését biztosítja. Öröm volt ennek az elkötelezett evangélikus, hívő családnak a történetét megírni.

■ BODA ZSUZSA

Pogó

Soha nem pogóztam, és életkoromat tekintve sejtethető, hogy már nem is fogok. Talán nem mindenki tudja, mit jelent a szó: olyan „tánc”, amelyet punk- és metálkoncerten járnak bevállalósabb fiatalok; vállal egymásnak mennek, lökdösik, taszigálják egymást, kívülről nézve valójában kaotikus tömegverekedésre emlékeztet. Valamikor a nyolcvanas évek elején kisgyerekként Berlinben láttam először pogózó punkokat, azóta persze Magyarországon is megjelent ez a szórakozási forma.

Tánciskolához szokott agyam nehezen tudja feldolgozni a szabályok nélküli tánc látványát. Persze kérdés, kell-e, hogy a pogónak olyan szigorú rendje legyen, mint egy tangónak. Nem, de nem is az a feladata, nem akar szép lenni, ellenkezőleg! Első ránézésre agresszió és teljes rendszertelenség, szabályok nélküli világ. Csakhogy párszor voltam olyan koncerten, ahol testközelben láthattam, hogyan is működik ez – persze nem álltam be, nem az én világom, de közelről megfigyelhettem. És különös dolgokat vettem észre.

Először is éles kört vontak a „vezető táncosok” a táncosok körül, nehogy véletlenül belekeveredjenek és megsérüljenek olyanok, akik nem is akarnak benne részt venni. Fiaim viszont ki akarták próbálni, és bementek a pogózók közé, én oldalról néztem őket. (Egyébként nagyon józanul gondolkodó emberek a gyermekeim, így nem féltettem őket.) Pár perc múlva az egyik fiam odajött: „Apu, vigyázz a szemüvegemre, bent figyelmeztettek, nehogy baja legyen!” Ha valaki a földre esett, négyen nyúltak utána, felemelték, megnézték, ugye nincs semmi baj, megveregették a vállát, majd folytatták a játékot.

Vagyis miközben én csak teljes káoszt és agressziót, rendenkívüliséget láttam, odabent valójában volt rend, amelynek csak egy szabálya volt: vigyázz a másikkra! Nem írott szabályzata volt, hanem belső rendje. Ettől persze nem lettem lelkes pogózó, de már másként tekintek rá.

BELSŐ REND VAGY KÜLSŐ REND?

Mindig is érdekelt a kérdés. Milyen vonzó gondolat: egy olyan közösség, amelynek egyetlen „szabálya” van: vigyázz a másikkra! Furcsa párhuzam, de mintha Jézus is

hasonlóan gondolkodott volna: amikor megkérdezték tőle, melyik a legfontosabb parancsolat, nem emelt ki egyetlen szabályt, előírást sem abból a kétszáznegyvennyolc szabályból és háromszázhatvanöt tilalomból, amelyet a korabeli zsidóság merevebb ága, a farizeusság a *Tórából* levezetett. Helyette ennyit mondott: Szeresd Istent, ahogy csak tudod, és úgy szeresd embertársadat, mint ahogyan magadat szereted! Nem sokkal több előírás ez sem, mint a pogó egyetlen szabálya: vigyázz a másikkra!

Ráadásul amikor Jézus a közösségen belüli látható rendről beszél, ennyit mond: „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35) Se hajviselet, se beszédmód, se imádságnál használt kéztartás, se a felállás vagy leülés rendje az istentiszteleten, hogy jobbra vagy balra forduljon a lelkész...

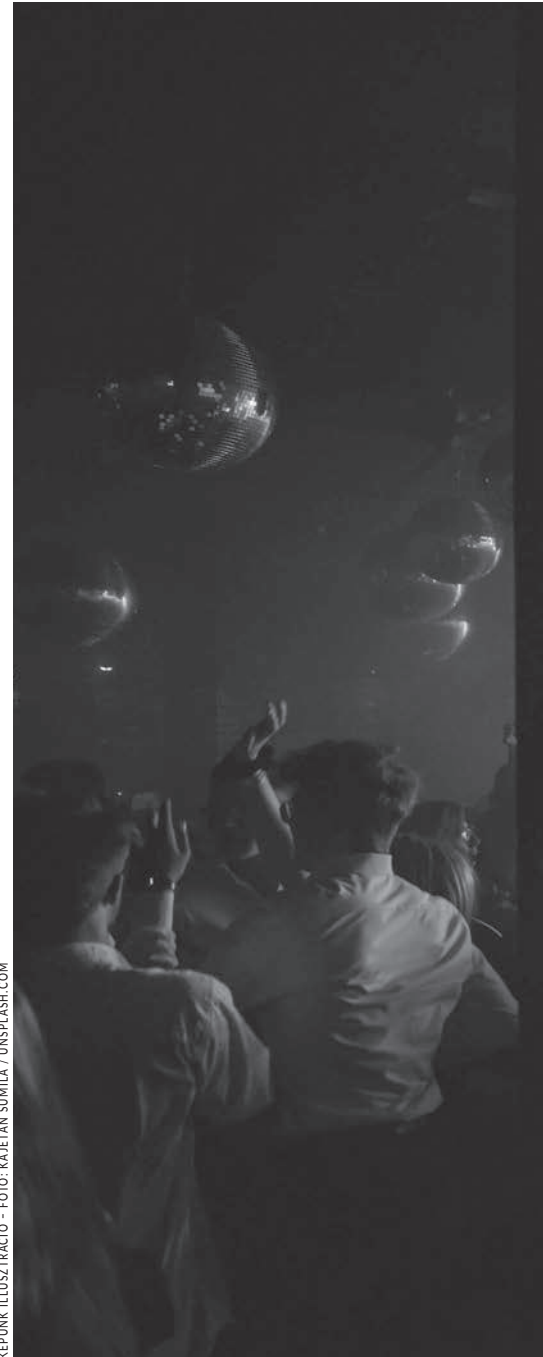
Fontos tudatosítani, hogy a jézusi rend lényege nem a külső rend, nincs előre megírt „tánc lépés”, mint egy szalontáncnál. Felszabadító élmény ez.

A RÁDÖBBENÉS ÖRÖME

Egyszer még általános iskolásként elmentünk egy kirándulásra az osztállyal, és eljutottunk egy dombhoz, amelyen egy kálvária állt: a domb tetején feszület, a felfelé vezető ösvényen elszórva kis fülkék, ahol Jézus passiójáról lehetett elmélkedni. Felérve egyik mélyen hívő katolikus osztálytársam elmondta, hogy most le kell térdelni és elmondani az *Üdvözlégyet* – és meg is tette.

Én mint evangélikus papgyerek keletlenül éreztem magam: hívő voltam, de mi ilyet nem szoktunk csinálni... Emlekszem, utána kisgyermekként sokáig vívódtam a gondolattal: lehet, hogy neki volt igaza, és én bünt követtem el azzal, hogy valamit nem tettem meg, amit meg kellett volna? Csak később raktam össze a képet: semmi bünt nem követtem el azzal, hogy egy tőlem idegen szokást nem követtem.

Mi, emberek könnyen belemegyünk abba a játékba, hogy a szokásoknak erkölcsi súlyt adunk, és elhisszük, hogy a lényeghez tartoznak. Nagyszerű élmény a rádöbbenés: Isten szeretete nem ettől függ!

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: KAJETAN SJUMILA / UNSPLASH.COM

HATÁROK ÉS KERETEK

Ugyanakkor óvakodnék attól, hogy Jézus közössége és a pogó között túl szoros párhuzamot vonjak. Ahhoz Jézus túl összeszedett volt. Ráadásul ha ő maga nem alkotott is új szabályokat, a régiéket nem akarta automatikusan felrúgni: átértelmezte, sőt inkább újraértelmezte őket, de nem dobta ki. Nem azt mondta a *Hegyi beszédben*, hogy ne böjtölj vagy ne imádkozz, hanem azt: gondold végig, miért teszed! És ne feledjük, maga is belemegy a zsinagógába szombaton, maga is megüli a szédervacsorát a zsidóság legszébb ünnepének előestéjén.

Különbség van aközött, hogy valaminek a lényege a külső rend hiánya – ez a pogó –, és aközött, hogy valaminek nem a külső rend a lényege. Jézust tényleg a belső rend irányította, de ennek szolgálatába állította a külső rendet is.

Ráadásul van egy kellemetlen emlékem: egy koncerten a biztonsági embereknek ki kellett vezetniük egy fiút a nézőtérrel: részegen mindenkinek nekiment, mindenkit letaposott, nem hagyta a többieket szórakozni. A sok alkohol hatására azt hitte, pogózás van – és nagyon megsértődött mindenkire, aki azt mondta, ebből nem kérünk. Ez a kis eset elgondolkodtatott: bármenny-

nyire jónak tűnik is a pogózásban, hogy nincs külső szabály, ha valaki elfelejti a belsőt – vigyázz a másikra! –, az életveszélyessé válhat. Márpedig nem vagyok annyira nagyképű, hogy elhiggyem magamról, magunkról, hogy mindig a belső szeretet vezet. Olykor szükség van külső keretekre – nekem is, másoknak is. Ha az életben mindig a szeretet kettős parancsa szerint tudnánk élni, nem lenne büntető törvénykönyv sem. A külső rendre nem Istennek vagy Jézusnak van szüksége, hanem nekünk – jelzi emberi képességeink határát. Ha tökéletesek lennénk, nem lenne rá szükség... És ne felejtsük, Jézus maga is adott kész ima-

szöveget, a *Miatyánkot*, mondván: így imádkozzatok! Meggyőződéselem, hogy nem véletlenül szerepel ez a Bibliában: így imádkoztatok, nem pedig ez: ezt imádkoztatok! Jézus nem előre kész, merev törvényt ad az imádságra, hanem segítséget: ha nem találsz a saját szavaidat, íme a segítség, ezzel fordulj Istenhez. A külső rend mint segítség jobb, mint ha meg se tudnánk szólalni.

Hát itt a nagy különbség a pogó és Jézus között. A pogózást megöli a külső rend. Jézus közösségét akár még segítheti is, ha nem hiszünk, hogy fontosabb, mint a szeretet belső parancsa.

■ HEGEDŰS ATTILA

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE</p> <p>GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangotes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangotes.hu info@harangontode.hu</p>
--	---	---

Családunk - felelősség és lehetőség címmel hitmélyítő családi csendeshét lesz Piliscsabán június 27. – július 2. között. Reggeli áhítatok: a családi élet alfája és ómegája. Igehirdető: Győri Gábor, Hadady Farkas Balázs, Horváth-Hegyi Ádám, Hulej Enikő. Esti evangelizáció: Jézus és a család – a jézusi példa, társkeresés, generációs kihívások, problémás helyzetek, halál és élet. Igehirdető: Szeverényi János. Házaspárok bizonyágtétele: Győri Tamás és Virág: *Könnyekből gyöngyök*; Pongrácz Máté és Bogi: *Istenélményeink az elmúlt tíz évben*. Kis csoportos beszélgetés, lelkipozozás, kirándulás, tábortűz. A gyermekek számára koruknak megfelelő foglalkozások Bittó Viki és Tamásy Zsóka vezetésével. Jelentkezési határidő: május 31. További információ Máté Tímeától kérhető (mtimea@hotmail.com; 30/688-4311).

Válogatás az Evangélikus Országos Múzeum újdonságaiból. „Békeidőben a zene uralkodik” című, legújabb időszak kiállításunkhoz kötődve szeretettel várjuk a játszani kívánó iskolás csoportokat, gyülekezeteket és családokat *Ördögűző muzsikások* című, negyvenperces szabadulósorozatunkra, valamint *Játék és muzika 4 x 10 percen* című kooperatív játékokra. *Élő történelem* című foglalkozásunkon megelevenedik Bóra Katalin, akinek személyes beszámolóján keresztül tudhatjuk meg, milyen út várt egy elszegényedett nemesi család korai árvaságra jutott lányára a 16. században, és hogyan lett belőle mégis korának leghíresebb asszonya. Múzeumunk megtekintésekor érvényesíthető az iskolai csoportok ingyenes vasúti utazási kedvezménye. További információkért látogassanak el honlapunkra: Eom.lutheran.hu.

A budavári evangélikus szabadegyetemen május 9-én, hétfőn 19 órától Nádasy Ádám nyelvész (professor emeritus), költő, műfordító tart előadást *Van-e a nyelvnek köze a társadalomhoz?* címmel. Az alkalom elején a házigazdának, Fabiny Tamás püspöknek az igemagyarázata hangzik el. Helyszín: Bécsi kapu téri evangélikus templom (Bp. I. kerület, Táncsics Mihály u. 28.). A belépés díjlatlan, szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangotes.hu.

Elindult a **Spotify**-csatornánk!

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként hétfőn, 13.30-kor a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

MEGHÍVÓ

STA____
____DI
ON____

EZ AZ A NAP! 2022

BUDAPEST _____
PUSKÁS ARÉNA _____
2022. JÚLIUS 23.

BETHEL MUSIC / PLANETSHAKERS
MICHAEL W. SMITH / TIM HUGHES / MARTIN SMITH
NOEL RICHARDS / GRAHAM KENDRICK / NOEL ROBINSON
LONDON COMMUNITY GOSPEL CHOIR
CAMEL / PINTÉR BÉLA / CSISZÉR LÁSZLÓ / MEZŐ MISI
PRAZSÁK LÁSZLÓ / GÁVEL ANDRÁS ÉS GELLÉRT
PZM / DICS-SULI BAND / CRUX

ÉS MÉG SOKAN MASOK

A 2020-as rendezvényre megvásárolt jegyek érvényesek idén is!

JEGYEK, INFÓK: EZAZANAP.HU

Szlovák nyelven is szól az ige Rajkán

Szlovák nyelvű istentiszteletet tartanak ez év húsvétjától minden vasárnap délelőtt a rajkai evangélikus templomban. A Rajkára és környékére áttelepült szlovák anyanyelvű hittestvéreink lelkigondozásának biztosítása az egyik – mostanra beérett – gyümölcse annak a partnerszerződésnek, amelyet 2012. március 21-én Komáromban írtak alá a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház vezetői.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az utóbbi években Rajka lakossága mintegy hatezer-öttszáz főre gyarapodott a Pozsony közelsége miatt odaköltözött szlovák családok által. A rendszeres anyanyelvű istentiszteletek igényét maguk az érintettek jelezték, majd a szlovák egyházvezetés hivatalos egyeztetést kezdeményezett. Erre március 21-én került sor a rajkai polgármesteri hivatalban.

Kiss Vince, a község polgármestere fogadta és köszöntötte a két partneregyház képviselőit. A megbeszélésen jelen volt Ivan El'ko elnök-püspök és Ján Hroboň, a szlovákiai egyház nyugati egyházkerületének püspöke. Egyházukat Szemerei János, a területileg illetékes Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Mészáros Tamás kerületi felügyelő, Kiss Miklós győr-mosoni esperes, a Mosonmagyaróvár–Rajka–Hegyeshalom–Levéli Evangélikus Egyházközség lelkésze, Cselovszkyné Tarr Klára, egyházunk

országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője és Tölgyesi Ágnes diaszpórarreferens képviselte. A tolmá-

csolás feladatát Nagy Olivér alsószei (Dolné Saliby) lelkész látta el.

A szlovák egyházvezetők bemutatták a pozsony-ligetfalui (Petržalka) egyházközség lelkészeit, Ján Kolesárt és feleségét, Eva Kolesárovát, valamint Martin Kmec segédlelkészt, akik a Rajkán és környékén élő szlovák evangélikusok lelkigondozását vállalták a továbbiakban. A tárgyaláson döntöttek arról, hogy szülessen megállapodás a két érintett gyülekezet között, amelyben rögzítik a hosszú távú együttműködés feltételeit, például az istentiszteletek időpontjait és a templomhasználatot.

A húsvét vasárnapján, április 17-én tartott kétnyelvű istentisztelet egyfajta szimbolikus megnyitása volt a rendszeres szlovák alkalmak sorának. Az ünnepet Ján Hroboň és Szemerei János püspökök mellett Kiss Vince polgármester is megtisztelte jelenlétével. Az istentisztelet zárásaként a résztvevők átvonultak a második világháború után kitelepített német ajkú lakosok emlékművéhez, megemlékezve arról, hogy az itt élő gyülekezetet eredetileg német anyanyelvű evangélikusok alapították. Végül a két püspök közösen imádkozott a békéért és a nemzetek közötti egyetértésért.

■ ADÁMI MÁRIA

FOTÓ: KÖZÖSEN-GEMEINSAM-SPOLOČNE POLGÁRI TÁRSULÁS

A Bibliát olvasva Krisztust kell keresnünk

*Ötszáz éves Luther Újszövetség-fordítása
– ünnepi évvel emlékezik a Lutheránus Világszövetség*

Ez év szeptemberében lesz ötszáz esztendeje, hogy megjelent Luther Márton egyik legfontosabb irodalmi teljesítménye, az Újszövetség német nyelvű fordítása. Ez az 1522 őszi kiadvány kikövezte az utat más fordítások előtt, és lehetővé tette, hogy az emberek a saját anyanyelvükön olvassák a Szentírást a templomban és saját otthonaikban egyaránt.

Luther és a többi reformátor számára a Bibliához való hozzáférés megerősítette az alapvető teológiai meggyőződésüket: hittek abban, hogy Jézus Krisztus a megtestesült Ige, aki a Szentírásen keresztül nyilatkozta ki magát az emberiség számára. Az evangélium hirdetése által minden ember és minden nemzedék meghívást kap az Isten élő Igéjével való találkozásra.

E fontos évforduló megünneplésére a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) egész évben olyan közösségimédia-kampányokat szervez, kiadványokat, felvételtől vagy élőben közvetített bibliatanulmányokat és interjúkat tesz közzé, amelyek bemutatják, hogy az evangélikusok hogyan olvassák és értelmezik a Szentírást szerte a világban. A nagyhéten elindított ünnepi évnek – a Biblia évének – része

lesz egy különleges, reformáció napi program is október 31-én, amely online istentiszteletet és a világ vezető bibliatudósai által tartott bibliatanulmányokat kínál majd.

Az ünnepi év projektkoordinátora Nagy Szabolcs, a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet lelkésze és az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktorandusza. A tematikus év kapcsán úgy fogalmaz: Luther példáját követve „minden evangélikus bibliáolvasásnak Krisztus és az ő üdvözítő munkájának szüntelen kereséséből kell fakadnia. Amikor így teszünk, megerősödünk abban a hitben, hogy olyan Istenünk van, aki övéit menti és megszabadítja. Ez az ünnepi év minden hívő ember számára lehetőséget kínál arra, hogy ehhez a létfontosságú forráshoz közeledjen, és általa na-

ponként újjáéledjen az élő Istennel való kapcsolatunk.”

Anne Burghardt, a Lutheránus Világszövetség főtitkára elmondta: „A Szentírás rögzített szövege és Isten közöttünk élő Lelke kölcsönös kapcsolatban állnak egymással. Reméljük, hogy a Biblia éve során sok Lélekkel teli értelmezést és elmélkedést tudunk megosztani a világ minden tájáról, ami ösztönözni fogja a Szentírással való foglalkozást.”

Öt évszázaddal Luther Újszövetség-fordításának megjelenése után a Biblia évének célja, hogy megünnepelje a lutheri identitás sokféle megnyilvánulását, amely a bibliaértelmezés közös örökségében gyökerezik. A Lutheránus Világszövetség reménye, hogy az ünnepi évvel száznegyvennyolc tagegyházának minden egyes közösségét a Szentírás olvasására inspirálja, illetve arra, hogy megosszák egymással, hogyan fordították le és adták át Isten élő és ható igéjét a saját földrajzi és kulturális környezetükben.

*Forrás: LVSZ / Philippa Hitchen
Fordította: Nagy Szabolcs*

Emberként és egyházként is az áldozatok oldalán állunk

*Interjú Ireneusz Lukasszal,
a Lutheránus Világszövetség európai régiójának titkárával*

„Megható az a nyitottság és vendégszeretet, amellyel magyarországi evangélikus testvéreink a menekülteket fogadták” – mondta Ireneusz Lukás. A Lutheránus Világszövetség háromfős delegációja április 6-8. között tartózkodott Magyarországon, hogy tájékozódjon a Magyarországi Evangélikus Egyház által az ukrainai menekülteknek nyújtott humanitárius segítségről. A szövetség európai régiójának titkárával magyarországi tapasztalatairól, Oroszország Ukrajna elleni inváziójáról és az igazságos béke fogalmáról is beszélgettünk.

– Magyarországi tartózkodásuk alatt betekintést nyerhettek a Magyarországi Evangélikus Egyház menekültmissziójába. Milyen tapasztalatokat szereztek?

– Fabiny Tamás elnök-püspök meghívására érkeztünk Magyarországra. Itt tartózkodásunk alatt lehetőségünk volt többekkel konzultálni, így széles körű áttekintést kaptunk arról, hogy milyen sokrétű munkát végez a Magyarországi Evangélikus Egyház az Ukrajnát elhagyni kényszerülő menekült testvéreink megsegítéséért. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen találkoztunk azokkal a nigériai és ghánai születésű, Ukrajnából menekült egyetemistákkal, akik az egyetem kollégiumában kaptak menedéket. Rebekka Meissner, a Lutheránus Világszövetség [LVSZ] tagegyházi projektjeinek programvezetője és Josef Pfattner ukrainai segítségnyújtásért felelős koordinátor velem együtt rendült meg azokon a személyes történeteken, amelyeket tőlük hallottunk. Elmondták, hogy milyen viszontagságos úton tudtak elmenekülni Ukrajnából, de arról is szóltak, hogy Magyarországon biztonságra és befogadásra találtak. Az egyik nigériai származású egyetemista azt mondta: tudja, hogy azt a fajta önzetlen segítségnyújtást, amit megtapasztalnak, nem kellene, hogy a befogadók megtegyék. „Ha nem tennék meg, azt sem lehetne számonkérni rajtuk. És mégis megteszik!” Magunk is ezt tapasztaltuk. Megható az a nyitottság és vendégszeretet, amellyel magyarországi

evangélikus testvéreink a menekülteket fogadták és segítik. Hasonló benyomásunk volt a józsefvárosi gyülekezet Mandák-házában működő diakóniai központban is. Lenyűgöző volt látni, hogy a szerény körülmények ellenére milyen nagy és széles körű segítséget tudnak nyújtani az ott dolgozók és az önkéntesek. Mindezekért magam, valamint az LVSZ nevében is szeretnék köszönetet mondani a Magyarországi Evangélikus Egyháznak.

– Itt-tartózkodásuk alatt megismerték a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet szolgálatát is.

– Kollégáimmal közel egy hónapja látogatjuk a kelet-közép-európai tag-egyházakat. Voltunk Lengyelországban, Szlovákiában és Romániában is. Egyedül Magyarországon találkoztunk olyan fe-

lekezetközi segítségnyújtást végző civil szervezettel, mint a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet. Tudomásom szerint ez az egyetlen olyan egyházi alapítású szervezet, ami Ukrajnában is végez regisztrált humanitárius segítségnyújtást. Ezen túl Magyarországon is fogadják és segítik a menekülteket. Teszik ezt példamutatóan és professzionálisan. Az ő szolgálatukat az LVSZ is, és számos globális ökumenikus és tagegyházi szervezet is támogatja.

– Hogyan foglal állást az LVSZ Oroszország ukrainai inváziójával kapcsolatban?

– Emberként, egyházként és az LVSZ részéről is az áldozatok oldalán állunk! Anne Burghardt főtitkár már az orosz invázió elején kijelentette, hogy Oroszország háborús cselekedete szembe megy az emberi jogokkal. Szervezetünk nevében az LVSZ főtitkára azt is hangsúlyozza, hogy a hadviselést a lehető legrövidebb időn belül be kell fejezni. Ezen túl az LVSZ is felszólította a keresztény világot, hogy imádkozzon a békéért és az áldozatokért. Személyesen beszéltem Pavlo Shvarts ukrainai evangélikus püspökkel. Ő azt mondta, hogy „nekünk mint

áldozatoknak jogunk van megvédenünk magunkat”. Ezt hallva csak csendben lenni tudtam és elfogadni a kijelentését.

- Az Ukrajnával határos tagországok, sőt egész Európa evangélikussága összefogott, hogy lehetőségeikhez mérten humanitárius segítséget nyújtsanak menekült testvéreinknek. Miképpen tud ebben részt venni az LVSZ?

- A Lutheránus Világszövetség elsődleges feladata, hogy aktív kapcsolatban legyen a tagegyházakkal. Egyrészt segítjük az ukrán egyházat, másrészt támogatjuk az Ukrajnával határos országok egyházainak menekültek között végzett szolgálatát. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztoságával együttműködve a humanitárius segítségnyújtás és a diakónia területén nagyon szerteágazó munkát végzünk. Együttműködünk továbbá a Németországi Diakóniai Katasztrófasegéllyel is. Igaz, hogy az LVSZ-nek nagyon sok háborús tapasztalata van, hiszen jelen vagyunk azokban az országokban,

ahol háború zajlik, de nincsenek kész válaszaink arra, hogy egyes esetekben hogyan tudunk valóban segíteni. Jelenleg azt látjuk, hogy nagy szükség van a segítségnyújtás koordinálására, hiszen ezáltal az Ukrajnát környező országok életét, szolgálatát is meg tudjuk könnyíteni. Ezen aktívan dolgozunk. Azt is tapasztaljuk, hogy tagegyházainknak a menekültek között szolgáló tagjai minden erejüket megfeszítve vesznek részt a segítségnyújtásban. Példamutató, hogy sokan rengeteg energiát és időt fordítanak erre. Ugyanakkor látjuk, hogy többen elfáradtak a szolgálatban. Az LVSZ abban is segít, hogy humán erőforrást nyújtson a tagegyházainak.

- Mit tudhatunk a lengyel, a szlovák és a román tagegyháznak a menekültek között végzett szolgálatáról?

- Lengyelországba mára több mint két és fél millió menekült érkezett. Ez drámai helyzet. A Lengyelországi Evangélikus Egyház mindössze hatvankétezer tagot számlál, ezért a menekültkrízisre reagálva LVSZ-irodát nyitottunk Varsóban. Így a helyszínről tudjuk koordinálni és segíteni a humanitárius segélyezést. Egyelőre más tagegyházban nem merült fel hasonló iroda felállításának a szükségessége. A közel öt és fél millió népességű Szlovákiába több mint kétszázhatvan ezer menekült érkezett eddig. Mivel az ottani egyház kiterjedt infrastruktúrával működött, a meglévő egyházi rendszerben tudja segíteni az ukrainai menekülteket. Romániába sokan csak átutazóban érkeznek, és más országban telepednek le. Az ottani evangélikus egyházak ettől függetlenül aktív részt vállalnak a menekültek megsegítéséből: szállást adnak

számukra, és más módokon is támogatják őket.

- Ön 2008 és 2016 között a Lengyel Ökumenikus Tanács főtájkára volt, vagyis nemcsak elkötelezett, hanem aktív alakítója is a felekezetek közötti párbeszédnek. Az Orosz Ortodox Egyház részéről Kirill pátriárka több olyan háborúpárti nyilatkozatot tett, amelyekkel megpróbálta „legitimálni” Oroszország háborús agresszióját. Tervezi-e az LVSZ, hogy ezzel kapcsolatban teológiai állásfoglalást ad ki?

- Hadd kezdjem a személyes véleményemmel. Nem értem meg Kirill pátriárka megnyilvánulását, és nem értek egyet vele, sőt nagyon veszélyesnek tartom. A második világháború idején sajnos több protestáns egyház a náci Németország eszméit erősítette. Láttuk, hogy ez mennyire veszélyes. Már csak e múltbéli tudás alapján is kijelenthetjük: kártékony, ha az egyházak az országuk kormányait olyan módon támogatják, mint ahogyan ez most Kirill pátriárka által Oroszországban történik. Anne Burghardt LVSZ-főtájkár többször kifejezte, hogy az LVSZ az igazságos béke mellett van, és a háború minél gyorsabb befejezését sürgeti. Az LVSZ honlapján [*Lutheranworld.org - a szerk.*] visszatérő gondolatként szerepel, hogy nemcsak általánosságban a békéről, hanem az igazságos béke fogalmáról szólnunk. Ez a békekeresés és a békehirdetésen túl az igazság érvényesülésének támogatását jelenti. A béke lehetetlen igazságosság nélkül. Ennek értelmében nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy ki az agresszor, és ki az áldozat. Ezért ne csak általánosságban a békéért, hanem az igazságos békéért fohászkodjunk! Az is nyilvánvalóvá vált számunkra, hogy a humanitárius és diakóniai segítségen túl számos teológiai kérdés felmerült az orosz-ukrán háború kapcsán. Azt hittük, hogy a második világháború után már megvitattuk ezeket. Ám úgy tűnik, hogy szükség van újabb teológiai reflexióra. Meg kell fogalmaznunk, hogy miként olvassuk ebben a kontextusban a Bibliát, és hogy mit tegyenek ebben a helyzetben a keresztények. Arra is válaszolnunk kell, mit gondolunk a jelenlegi háborúról, hogyan beszéljünk róla a gyermekeinknek, vagy hogy joguk van-e az áldozatoknak megvédeni magukat. Támogatjuk, és dolgozunk rajta, hogy világ-, európai és tagegyházi szinten is megszülessenek ezek a teológiai munkák.

■ - GALAMBOS -

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Digitális innováció az evangélikus diakóniában

Bemutatkozott a szakmai nyilvánosságnak az evangélikus digitális adminisztrációs felület

Jelentős fejlesztések történtek a digitális adminisztráció terén az evangélikus egyház diakóniai intézményeiben az elmúlt években. Az innováció fókuszában az állt, hogy az átlátható dokumentálás mellett minél több idő maradjon az ellátottak gondozására, ápolására. Az elért eredményeket szakmai konferencián ismertették a szociális szféra jelen lévő képviselőivel április 27-én egyházunk budapesti országos székházának templomában.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Az alkalom résztvevőit – egyházi, állami, alapítványi és magánfenntartásban lévő szociális intézmények képviselőit, fenntartóit – Kondor Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniáért felelős püspöke, a Déli Egyházkerület lelkes vezetője köszöntötte. Kiemelte: fenntartótól függetlenül minden szereplő összetartozik ebben a szolgálatban. „Közös úton járunk, és akkor tudunk megfelelni a kihívásoknak, ha egymás hite által épülünk, egymás tapasztalataiból tanulunk, merítünk” – fogalmazott.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának képviseletében dr. Simon Attila István, a Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság helyettes államtitkára rövid előadásában azt vázolta fel, hogy milyen informatikai fejlesztések történtek az elmúlt tíz-tizenkét évben. A cél minden projekt esetében a papíralapú nyilvántartások kiváltása és az országos gyakorlat egységesítése volt.

A Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálatáról Gregersen-Labossa György, a diakóniai bizottság elnöke adott

rövid helyzetképet. Felidézte a kezdeteket, majd ismertette: az ellátórendszer minden szegmensében, jelenleg közel negyven intézményben, mintegy kétezer-kétszáz alkalmazottal körülbelül tízezer ellátottat ér el az evangélikus intézményhálózat. Hangsúlyozta: az evangélikus egyház diakóniai intézményeiben olyan „digitális átállás” valósult meg a közelmúltban, amely a teljes ellátórendszert tekintve is egyedülálló, jövőbe mutató és innovatív fejlesztés.

Az evangélikus egyház fenntartásában működő szociális intézményhálózat adminisztrációja digitalizálásának igénye 2019-ben fogalmazódott meg a diakóniai bizottság részéről. A szoftverfejlesztést az országos iroda koordinálta – erről Krámer György országos irodaigazgató osztott meg a résztvevőkkel néhány gondolatot.

A felmért igények alapján a szoftver fejlesztését és legyártását a Govern-Soft Kft. végezte. A cég által nyújtott szakmai háttérrel és a folyamat főbb állomásairól Zuschlag János ügyvezető szólt, kiemelve: az evangélikus egyház és a Govern-Soft

Kft. együttműködésének gyümölcse az az elkészült szoftver, amely egyedülálló és hiánypótló Magyarországon, és képes arra, hogy a szociális intézmények teljes körű dokumentációját digitálisan vezethessék a segítségével.

Az evangélikus digitális adminisztrációs felület (EDAF) mindennapi használatának előnyeiről Szabó Szilárd, a kaposzkecsői Evangélikus Diakóniai Otthon intézményvezetője, Szabó Miklós, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ intézményvezetője és Pataki Erzsébet, a Békéscsabai Evangélikus Szereztetszolgálat szakmai vezetője adott tájékoztatást. Mindannyian megerősítették: a rendszer nyújtotta különféle funkciók jelentősen meggyorsítják az adminisztrációt, lehetővé teszik a teljes körű ápolási tevékenység rögzítését, a felhőalapú szolgáltatás révén bárholnan bármikor elérhető az adatok, és az intézmények könnyebben tudnak megfelelni az adatszolgáltatási kötelezettségeknek is.

A program használatának elsajátításához képzési programot is kidolgoztak, ennek folyamatban van az akkreditálása – ismertette Molnár Enikő, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Diakóniai Képzési Központjának képzésszervezője. A *digitális írástudás fejlesztése* elnevezésű kurzus a munkavállalók digitális és adminisztrációs kompetenciájának fejlesztését célozza meg.

A szoftvert 2020. január 1. óta minden országos fenntartású evangélikus intézményben használják, 2021-ben pedig a bentlakásos szolgáltatások felületein túl az alapszolgáltatások adminisztrációjának fejlesztése is megtörtént, így az előadásokat követő fórumbeszélgetés során igazán átfogó képet kaphattak a szoftver használatáról, az intézményi tapasztalatokról a konferencia résztvevői. Az EDAF fejlesztése egyébként jelenleg is zajlik: idén a gyermekjóléti-gyermekvédelmi ellátásokhoz kapcsolódó adminisztráció digitalizációjának terén szeretnének előrelépni.

■ – VITÁLIS –

Részesedni és részesíteni

Várják a jelentkezéseket a gyülekezetimunkatárs-képzésre

Újra meghirdeti szakirányú gyülekezetimunkatárs-képzését a Magyarországi Evangélikus Egyház. A kezdeményezés háttéréről Gáncs Péter nyugalmazott püspököt, a képzés koordinátorát kérdeztük.

– „Megyek szolgálni a gyülekezetembe”
– hallottam a minap egy kedves ismerősömtől. Megütötte a fülem ez a szó, egyúttal felidézte, hogy az evangélikus egyház munkatársképzéséről beszél. Szolgálónak, munkatársnak lenni – mennyiben szinonimák ezek, és hol van köztük a különbség?

– Mind a két szó erősen biblikus ihletésű. A szolgáló léttel összefüggő kifejezéseket gyakran használjuk; Jézus is Isten szenvedő szolgálója. A munkatárs szó Pál apostol egyik klasszikus definíciója arra, hogy kik is vagyunk. Ez utóbbi korszerűbbnek hat, és magában foglalja azt is, hogy egy csapat tagjai vagyunk. Nem alá-fölé, hanem egymás mellé rendelés van köztünk. Nyilvánvalóan Isten szolgálói vagyunk, de egymásnak a munkatársai.

– Hajlamosak vagyunk mindent a profit, a nyereség oldaláról megközeleltetni. Miért jó a lelkésznek, miért jó a leendő munkatársnak, és miért jó a gyülekezetnek, hogy vannak olyan emberek, akik bekapcsolódnának ily módon az egyházközség életébe?

– A mottónk is az, hogy „nem jó a lelkésznek egyedül szolgálni, képezzünk mellé munkatársakat”. A lelkész kollégák közül egyre többen ismerik fel, hogy ez tényleg csapatjáték, és örülni kell, ha vannak emberek, akik készek odaszánni az idejüket. Az pedig még nagyobb pluszt

jelent, ha ezért képezni is hajlandók magukat, hogy ne csak lelkesedés legyen bennük, hanem tényleg tudják is, mivel segítenek jól. Aki valaha is részt vett valamilyen csapatjátékban, az tudja, milyen nagyszerű élmény, ha nemcsak néző vagyok, hanem én is kapom a labdát, én is passzolhatok, és akár én is gólt löhetek. Munkatársként nemcsak fogyasztó vagyok egy gyülekezetben, aki várja, hogy kiszolgálják, hanem én is hozzá tudom tenni a gyülekezet életéhez azt, amit Istentől kaptam. Gazdagodás és ajándék ez. Az egyházközség vonatkozásában a kulcsszó a közösség. A *koinónia* bibliai szó egyszerre jelent részesedést és részesítést. Részesedem abból, elfogadom, amit a közösség kínál, de egyúttal másokat is részesítek abban, amit én kaptam. Attól lesz egy gyülekezet valóban közösség – és nem közönség –, hogy tagjai élnek a lehetőséggel: Isten ajándékainak közvetítői, továbbadói lehetnek.

– Három évvel ezelőtt egyházunk egyszer már meghirdette ezt a fajta gyülekezetimunkatárs-képzést. 2019 szeptemberében kezdődött, majd a koronavírus-járvány miatt csak 2021 őszén fejeződött be. Mennyiben más most elindítani ezt a képzést, mint volt akkor?

– A 2.0-s gyülekezetimunkatárs-képzés egészen sajátos egyháztörténelmi korszakban indul. A Covid-járvány hatá-

saival a hátunk mögött bizonyos szempontból felértékelődik a jelentősége. Bibliai párhuzammal élve úgy is mondhatnám, hogy fogság utáni állapotban vagyunk, amikor újra kell építeni az egyházi életet. Részben az elmúlt évek tapasztalatai miatt is most nem négy, hanem öt képzési területet jelöltünk meg. A gyermek-, illetve az ifjúsági munka a jövő záloga. Ahhoz, hogy a lelkészek fel legyenek szabadítva a gyülekezet lelki építésére, kell, hogy legyenek mellettük menedzserek, sáfárok, akik az adminisztráció, a pályázatírás terhére leveszik a vállukról. A háborús krízis, menekültözön megmutatta, hogy a profi szervezetek mellett a gyülekezeti diakónia, szeretetszolgálat is hallatlanul fontos, és szükség van arra, hogy legyenek elkötelezett emberek, akik beállnak például az adománygyűjtésbe, a konkrét segítségnyújtásba. Ami új a képzési palettán: a médiaszolgáltatárra való felkészítés. A korszerű kommunikáció révén az egyház missziói munkája is még hatékonyabb lehet.

– A képzés felépítése sokatmondó: az egyes kurzusok résztvevői, mielőtt elvonulnának a saját szekcióikba, közös alapozást kapnak.

– Nem szerettük volna egy rövid bevezető áhitattal kipipálni a lelki részt. Az a célunk, hogy egyfajta biblikus, teológiai elmélyítést adjunk. Meggyőződésünk: ha lelkileg nem tankolunk, erősödünk, akkor nem fogjuk tudni a szolgálatot elvégezni, hiába kapunk szakszerű kiképzést.

■ V. J.

Déli egyházkerületi közgyűlés

A Lakitelek Népfőiskola Széchenyi-terében tartotta tavaszi közgyűlését április 22-én a Déli Evangélikus Egyházkerület.

Az ülést a levezető elnök, Font Sándor egyházkerületi felügyelő nyitotta meg. A házigazda, Kondor Péter püspök köszöntője után Homoki Pál, a Bács-Kiskun Egyházmege esperese tartott rövid áhítatot.

A résztvevők ezután megvitatták az aktuális előterjesztéseket, szavaztak

róluk, majd két előadással folytatódott a program. *Külügyi szolgálatunk – a Magyarországi Evangélikus Egyház Európában* címmel Cselovszkyne dr. Tarr Klára, az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetője tartott prezentációt, Mészáros Attila, a diakóniai osztály menekültügyi referense pedig az evangélikus menekültügyi munka folyamatáról, eredményeiről számolt be.

■ – HT –

FOTÓ: HAJDÚ TIBOR

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSI EDE – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodaszuzsallutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado.lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Drága Úr Jézus Krisztus! Dicsőítünk és magasztalunk, mert minden általad és rád nézve teremtetett. Hatalmad és szereteted végtelen, ezért itt és most is gyermeki bizalommal hozzuk eléd kéreseinket.

Urunk! Nehéz helyzetben vagyunk ma is, a járványos évek után most háború dúl szomszédunkban. Kérünk, hallgattasd el a fegyvereket.

Urunk! Vedd kezébe és formáld a világ vezetőinek szívét! Add, hogy ne csak jó döntéseket akarjanak hozni, hanem tőled kérdezzék meg először, mi a legjobb döntés.

Urunk! Vedd kezébe hazánk vezetőinek a szívét is! Akár ellenzékben vannak, akár kormányon, akár helyi szinten irányítanak, akár országosan, legyenek képesek felelősségteljesen formálni környezetüket. Adj nekik önmérsékletet és bölcsességet, hogy jól töltsék be tisztségüket.

Urunk! Hálásak vagyunk most, amikor úgy tűnik, lassan véget ér a koronavírus-járvány. Add, hogy egyházunk élete visszaállhasson a megszokott kerékvágásba.

Urunk! Vedd kezébe tervezett alkalmainkat. Ha lehetséges, áldd meg készülésünket, és tedd lehetővé, hogy idén megvalósulhasson mindaz, amit az elmúlt két évben nem tarthattunk meg.

Urunk! Könyörülj az életünkön! Add, hogy jó pásztorai lehessünk embertársainknak, add, hogy az egész életünkkel arra mutassunk rá: jó téged követni, mert nálad van a békeség.

Urunk! Építsd újjá közösségeinket! Sok testvért veszítettünk el az elmúlt két évben. Add, hogy ne csak a keretek épüljenek újjá most, amikor újra lehet tervezni az alkalmakat, hanem a gyülekezeteink is.

Urunk Jézus Krisztus! Hallgass meg, őrizd és vezess minket! Olyan jó lenne, ha rólad éneklő gyülekezet lehetnénk! Ha az életünk ragyogna, és olyan békeséget árasztana, amelyre mindenki felkapja a fejét. Kérünk, segíts és vezess erre minket. Ámen.

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP (CANTATE) – ZSOLT 96,1–13

Énekeljetek
új éneket az Úrnak!

Máig emlékszem az Evangélikus Kántorképző Intézet egykori vezetőjének, Kiss János bácsinak mosolygós arcára, ahogy arra biztat bennünket, kis lurkókat, hogy hangosan és bátran énekeljünk, mert akkor megrémülnek az orgona mögött megbúvó ördögök, s ijedtükben elfutnak.

Ez a réges-régi fóti emlék nemcsak Cantate vasárnapján, hanem életem kritikus helyzeteiben is valahogy mindig felbukkan. Nem csupán a kántorképző nagyterme, hanem az is, amiről Kiss János beszélt.

nei, hanem az ég alkotója, aki csodákat tesz. Olyan valóságosan, hogy nyomában ének csendül. „Énekeljetek az Úrnak, áldjátok nevét, hirdessétek szabadítását mindennap!”

Az új éneket mindig egy kicsit bizonytalanul énekeljük, kell egy kis idő, míg megtanuljuk. Azt az új éneket, amelyre a zsolttáros biztat, nem lehet bizonytalanul énekelni, hiszen ennek az új éneknek éppen az a sajátossága, hogy bátran és biztosan szól, mert erejét nem a gyakorlás, hanem az istenélmény teremti meg.

A Szentírásnak gyönyörű szava az új. Nemcsak az új ének összefüggésében, hanem számtalan formában találkozunk vele: „újat cselekszem”, „újáteremtek”, „új szívet adok”, újjá lesz minden, „új eget és új földet” várunk. Nem illúzió az új, mert nem tőlünk, nem a körülményektől, nem a lehetőségektől, hanem Istentől függ. A zsolttáros tanúskodása szerint az új ének a szabadulás megtapasztalásából születik. Nem korhoz vagy stílushoz, hanem Istenhez van kötve. Ezért sosem lehet kérdés az új ének szükségessége, mert az megszületik ott és akkor, ahol Isten cselekszik.

Az új ének új útra indít. Az első húsvéton az új reggel új útra indította az asszonyokat, aztán később a tanítványokat. Ne gondoljuk, hogy ez olyan könnyen ment nekik! Az új út nemcsak elhatározásból születik, kell hozzá valami plusz. Kellott, hogy a tanítványok újra és újra találkozzanak a Feltámadottal, hogy semmi kétségük ne legyen afelől, hogy az Élet győzelmet aratott. És kellett a Szentlélek ajándéka, hogy legyen bátorságuk elmondani azt, amit megtapasztaltak, s hogy legyenek olyan szavaik és tetteik, melyekkel az evangéliumról tudnak tanúskodni.

A zsolttáros így biztat: „Beszéljétek el [...!] Mondjátok el a népeknek, hogy uralkodik az Úr!” Aki megtapasztalta a szabadítást, akinek ajkáról felhangzott az új ének, az nem kevesebb megbízatást kap, mint hogy adja tovább az örömhírt. Az Úristen nagyon jó pedagógus, hiszen éppen azáltal, hogy megosztjuk, amink van, hogy továbbadjuk, amit kaptunk, amit átéltünk és megtapasztaltunk, erősödünk mi magunk is. Így növekszik a gyülekezet, így szól egyre jobban – ha itt a földön küzdő egyházban nem is mindig kristálytisztán – az Istent dicsérik éneke.

■ BARANYAYNÉ ROHN ERZSÉBET

Út az új ének születéséig. Az istendicsőítésre hívó ősi zsolttárszavai mögött egy olyan közösség áll, amely bizony megtapasztalta sorsának alakulásában a félelmet és a kilátástalanságot. Tényleg velem van az Úr, amikor nem a megszokott helyemen vagyok? Amikor távol vagyok? Amikor korlátok között élem az életem? Velem van akkor, amikor kudarcot vallok? Velem van akkor, amikor a rám boruló sötétségben megfeledek az arról, hogy honnan jöttem, és hova tartok?

A zsolttáros egy szóval sem állítja, hogy nincsenek megnyomorító élethelyzetek, hanem arról tesz biztosságot, hogy van szabadulás. Nem hazudja azt, hogy aki fizikai vagy lelki korlátok között él, az szabad ember, és jó neki mindaz, ami van, hanem azt mondja, hogy az Úr a korlátok között is ott van, neki a korlátok felett is hatalma van, és képes mindent a szabadítás szolgálatába állítani. Ő nem olyan bálvány, mint a népek iste-

Imádkozzunk! „Mindennap megújul rajtam, / Jó Atyám, szereteted, / Hogyne zengne néked ajkam / Hálát és dicséretet! / Csak te vagy én boldogságom. / Imádságra két kezem, / Ím, buzgón összeteszem, / Későn-korán hozzád vágyom, / Míg ott fent szól éneke / Megdicsőült nyelveken.” (EÉ 53,7)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 15.) *De megmenekül mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét...* Jóel 3,5 (ApCsel 4,12; Lk 19,37-40; Kol 3,12-17; Zsolt 98) Menni, menekülni, menedéket kérni. Háború elől, üldöztetés miatt, válság következményeként. Lehet bármi az oka annak, hogy az ember elindul a változás, változtatás nehéz, akadályokkal teli útján. Isten azonban soha nem hagyja egyedül az úton lévő embert. Ott megy mellette kezét fogva, hogy újra és újra erőt adjon a folytatáshoz. Segít a bizonytalan lépések közepette. Amikor az ember nem lát tovább saját nyomorúságánál, akkor lehet segítséget kérni, kiáltani, némán sóhajtani az Úr felé.

Hétfő (május 16.) *Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét.* Gal 6,2 (Jób 2,11.13; Péld 8,22-32[33-36]; Jón 1,1-16) Az adakozás vagy a szükségét szenvedőnek való segítségnyújtás ismétlődő motívumként jelenik meg az Újszövetségben. Mintha az olvasott szöveg, a példázatok, az evangéliumi történetek mind arra akarnának emlékeztetni minket: felelősek vagyunk egymásért. Nem magunkban vagyunk a földön, hanem körülvesznek bennünket embertársaink, akiket ránk bízott az Isten, akikért felelősek vagyunk, akik mellett nem mehetünk el szótlánul, tétlenül. Akiknek terhét időnként magunkra kell vállalnunk.

Kedd (május 17.) *Csodálatos [az Úr] terve, hatalmasan hajtja végre.* Ézs 28,29b (Ef 2,17; Róm 15,14-21; Jón 2,1-11) Mi a terved a hétfővégre? Mi a terved az ünnepekre? Mi a terved az új munkahelyeden? Mi a terved...? Egymás után fogalmazódnak meg bennünk életünk tervei. Hol kisebbek, hol pedig saját erőnket is meghaladók. Van, amelyiket szinte azonnal megvalósítjuk, és van, amit szinte azonnal elvetünk, mert „rossz ötletnek tűnik”. Ilyenek az ember tervei. Isten terve csodálatos. Nem kell változtatni rajta, nincs szükség újratervezésre. Az ő legnagyobb terve az ember megmentése, amelyre számtalan ötlete, megvalósítási lehetősége van. Ez a mi reménységünk.

Szerda (május 18.) *Mert az Úréi a föld oszlopoi, rájuk helyezte a földkerekséget.* 1Sám 2,8 (Jn 1,1; Mt 11,25-30; Jón 3,1-10) Mint valami ókori, hatalmas, domborműves épület jelenik meg előttünk a föld. Timpanonnal, tartóoszlopokkal. Az alkotó maga az Isten. Ő építette bölcsességével, ő népesítette be találékonyságával, ő tartja fent végtelen szeretetével. Ezt az „épületet”, a földet kell megőriznünk, művelnünk, ahogy parancsot kaptunk rá. Használjunk a legjobb tudásunk szerint, de semmiképpen sem kihatározzunk. Úgy élni, hogy

az utánunk következő nemzedékek megláthassák benne a földi paradicsom lehetőségét, teremtett világunk minden szépségét.

Csütörtök (május 19.) *Elfelejtette kegyelmét az Isten, vagy elnyomta irgalmát a harag?* Zsolt 77,10 (Róm 5,20b; 1Kor 14,6-9.15-19; Jón 4,1-11) Vannak helyzetek, amikor az ember úgy érzi, még a saját gondjait, szomorúságait, egész életét is nehéz elhordoznia. Amikor nem látunk tovább a következő napnál, vagy nem is igazán akarunk ennél távolabb nézni. Hajlamosak vagyunk azt gondolni ilyenkor, hogy az Úr nem tekint ránk, hogy nem vagyunk fontosak neki. De az az Isten, aki egyszülött Fiát értünk a világba küldte, nem felejt el minket. A kegyelme árad ránk általa.

Péntek (május 20.) *Mert bűneim összecsaptak fejem fölött, súlyos teherként nehezeden rám.* Zsolt 38,5 (Kol 2,14; Jel 5,11-14; Gal 1,1-9) Az élet viharai közepette, amikor kilátástalannak vélt helyzetbe kerülünk, könnyebben teszünk olyan lépéseket, amelyeket utólag talán megbánunk, vagy máshogyan értékelnünk. Az indulatok, a kapkodás olyan döntéseket és cselekvéseket, mondatokat vagy gondolatokat szül, amelyekre nem mindig lehetünk büszkék. Összecsapnak a fejük fölött a bűnök. Érezzük, hogy egyedül ebből az örvényből nem tudunk megszabadulni, nem tudjuk elhordozni. Olyan mérhetetlen terhet jelentenek, hogy mi magunk könnyen összeroskadunk alattuk. Mennyei Atyánk ezért készített nekünk szabadítást Jézus Krisztusban. Így nem kell porba hullani, csak letérdelve a bűneinket elé helyezni. Kéri a kegyelmet, elfogadni a bocsánatot.

Szombat (május 21.) *De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértésbe, csapdába, sok esztelen és káros kívánságba esnek...* 1Tim 6,8-9 (Préd 5,9a; Jn 6,[60-62]63-69; Gal 1,10-24) Halmozunk. Ételt, amikor világjárvány van. Üzemanyagot, amikor a szomszédunkban háború tör ki; ruhát, ha kijön egy új kollekció; telefont, mert kell egy munkahelyi, egy családi, egy... Halmozunk, semmi sem elég. Pál apostol önmérsékletre int. Ami van, azzal kell(ene) megelégednünk. Nem felvásárolni mindent, amire lehetőségünk van, hanem azt megvenni, amire szükségünk van. Ez is a bizalom egyfajta jele az Isten felé, jele annak, hogy hiszek annyira benne: ő lát el minden jóval, mindennel, ami a mindennapi élethez elengedhetetlen, és még többel is.

Nem jó a lelkésznek egyedül szolgálni...
Képezzünk mellé munkatársakat!

Szakirányú gyülekezetimunkatárs-képzés

Egyházunk ismét képzési lehetőséget kínál a gyülekezeti élet következő területein:

Gyermekmunka – növekedő gyülekezet:

- a gyermekek közötti szolgálat sajátosságai
- gyermek-bibliaóra: tartalom – tervezés – megvalósítás
- programszervezési ismeretek (például gyereknap, tábor, kirándulás)
- játékok, ötletek, módszertan
- gyermekek részvétele a gyülekezet életében
- figyelem- és fegyelemfenntartás

Ifjúsági munka – befogadó gyülekezet:

- életkori sajátosságok (önismeret, útkeresés, bizalom, párkapcsolat...)
- ifjalkalmak, programok szervezése
- eszközök, módszerek
- csoportalakítás és közösségépítés
- érzékeny kérdések: függő, veszélyeztetett, bántalmazott fiatalok

Gyülekezetmenedzsmet – felelős gyülekezet:

a) Stratégia, tervezés szakirány:

- stratégiakészítés
- projekttervezés és -végrehajtás
- pályázatfigyelés, pályázatkészítés

b) Gyülekezeti ügyintézés szakirány:

- hivatali adminisztráció
- egyházi pénzügyi kapcsolatok
- állami és egyházi ügyintézési felületek

Közös témák:

- természet- és teremtésvédelem, fenntarthatóság a gyülekezeti életben
- adatvédelmi tudnivalók
- értékeink megőrzése a gyülekezetben

Diakónia – gondoskodó gyülekezet:

- „Kezek evangéliuma” (Sztehlo Gábor)
- diakóniai csoport szervezése – idősök, betegek és magányosak látogatása
- a formális diakóniai önkéntesség lényege és gyakorlata bibliai alapokkal
- a gyülekezet és a területén működő diakóniai intézmény együttműködése
- diakóniai spiritualitás – az istentisztelettől a rászorulókig
- evangélikus szolgáló közösség – lelkiesség, szolgálat, gyülekezetépítés

Médiaszolgálat – kommunikáló gyülekezet:

- média-, újságírói alapismeretek
- hogyan készítsünk jó
 - plakátot
 - fotót
 - gyülekezeti újságot
 - honlapot
- hang- és képanyag megfelelő elkészítése és hatékony közlése
- közösségi média (Facebook, Instagram) az evangélium szolgálatában
- megszólítás gyülekezetben belül és kívül

ÚJ SZAKIRÁNY

Az alapok közös megerősítése minden résztvevő számára:

A párhuzamosan – egy időben, de más teremben – zajló szakképzések mellett hitmélyítő, identitáserősítő alapképzés is része a programnak. A jelentkezők létszámától függően, interaktív módon, élményszerűen dolgozzuk fel együtt a Szentírás és hitvallásaink legfontosabb tanításait.

Az előadók egyházunk országos irodájának (gyülekezeti és missziói, oktatási, gazdasági, pályázati osztály, EPSZTI), az evangélikus médiának, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem Diakóniai Képzési Központjának a szakemberei, illetve a gyülekezetekben az adott területen már sokat tapasztalt lelkészek és munkatársak. A képzés gazdája **Gáncs Péter**.

A képzések időpontjai és helyszíne: **2022. szeptember 17., október 22., november 19., 2023. január 28., február 18., március 18., április 15. (záróünnep), szombatoként 9.30-tól 16.30-ig** az országos iroda épületében (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.).

A képzés és az ebéd költségeit az országos egyház állja. Az útiköltség a résztvevőt vagy a küldő gyülekezetet terheli.

Jelentkezés és bővebb információ a gyulmts.lutheran.hu linken. Jelentkezni csak lelkészi ajánlással lehet **2022. május 31-ig**.

1% LÉLEKKEL, ISMERETTEL

Egyházi 1%-os felajánlásod mellett
civil 1%-oddal támogasd az
**EVANGÉLIKUS SZERETETOTTHONOK,
NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK
VAGY GYÜLEKEZETEK ALAPÍTVÁNYAIT.**

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

Technikai
szám: **0035**

CIVIL
evangelikus.hu/szja-1

EVANGÉLIKUSOK VAGYUNK

és te?

NÉPSZÁMLÁLÁS 2022

